

V

alt. No. 239.

Carum mune. Leipz. 1503

in 6 weitere Schrifte

X/33

B. *Im Exzellenz I.*

O. Kit. I. 15.

anon sacra- tissime mis-

se. vna cū expositione eiusdem. vbi in primis pre-
mittitur pulcra contemplatio ante missam ha-
benda de cristi pulcritudine. Et quomodo ipsa
in sua passiōe ab eo oīno fuerat ablata. quali-
terq; quilibet celebrans debeat esse dispositus.
Incipit foeliciter.

¶ Cum omnis creatura rationalis maxime a deo
ideo condita sit. quo amore et intelligētia. suo
optimo et incommutabili bono coniungi poterit
suauibus ac internis perfrui eius aspectibus. et
inter oscula predilecti dulcem accipere soporem
operere pretius est unicuique quantum sese ad hoc disponere. et
que iter eius prepediunt. per summum animi studium ex se re-
pellere studeat. quo pacto suum predilectum contemplari vale-
at. Hoc est. deum deorum in syon. Ipse perfectus est dilectus meus
candidus et rubicundus electus ex milibus. inquit sponsa
Canti. v. Candidus est enim dilectus meus quem querit ani-
ma mea per splendorem sanctitatis. Rubicundus ex fusi-
one sui sanguinis et per ardorem passionis. Ipse est can-
didus per humanitatem. quia de virgine natus et a labe pec-
cati mundus. Ipse est rubicundus martirio quia peccatores
lauit sanguine suo. Electus ex milibus a deo patre suo. ex
milibus scilicet apostolorum et aliorum sanctorum agminibus. ut per
eum reconciliaretur mundus. Nunc si fidelis anima querere
et inuenire desiderat. summo opere sibi est agendum ut in hac
valle lacrimarum ascensiones in corde suo disponet et prepa-
ret se ad videndum deum deorum in syon. ad quem non pedum
gressibus. sed bonarum affectionum cursibus et pijs meditatio-
nibus ipsa gradi et rapi poterit. et solum castissimis et pur-
rissimis cordis oculis ipsum valeat intueri. Itaque fidelis
anima rapta. et ad dei conspectum per viam contemplationis ad-
ducta. videns omnem sapientiam. id est diuinitatem sui predilecti.
et domum eterne mansionis quam dilectis edificauerat. et ci-
bos mensae eius magne in regno suo. et habitacula seruo-
rum. id est beatorum habentes multas et meritis et natura inter se
differentes mansiones. vestesque eorum. id est diuersarum virtutum et
gratiarum non habebit intra se ultra spiritum. dicetque ad spem
suum dilecti predilectam. Qualis est dilectus tuus ex dile-
cto o pulcherrima mulierum. qualis est. ostende nobis faciem
eius. doce nos qualis et quibus rubicundus factus est in sua

amarissima passione. ¶ magnus sit. ¶ candidus in di-
uinitate et sua hūanitate dilectus tuus cristus. natus ex
dilecto deo patre. quē utiqz hic video i syon. hoc est. in ta-
li contēplatiōe et speculatiōe sue hūanitatis. et maxime
tanti misterij huius sacramēti eucaristie. Doce nos pul-
critudinē eius absconditā. speciebus panis et vini velataz.
qualis est dilectus tuus o pulcherrima mulierū. Dilectus
meus ut dixi. candidus et rubicūdus electus ex milibus.
Caput eius aurū optimū. come eius sicut elate palmarū
nigre quasi coruus. Canti. xi. 7c. Caput crisi reuera qui
sub specie panis et vini ⁊ sub qualibet specie etiā distincti
totaliter. integraliter continet. est diuinitas. qz sicut ea
put cōtinet corpus sic diuinitas cōtinet humanitatē ei⁹
assumptā. Hoc caput est aurū optimū. i. purissimū. quia
sicut aurū oīa metalla precellit fulgore ⁊ dignitate. ita di-
uinitas oīa precellit honore et maiestate. Come eius sunt
elate palmarū. hoc est. angelice virtutes et potestates spe-
cialiter deo ut come capitis inherētes. sunt semp pulcritu-
dinē eius intendētes. ⁊ cū laude ⁊ gloria in hoc sacrificio
summo regi cristo sunt famulātes. Sed nigre sunt quasi
coruus scz infidelibus. quia deus et cristus eius. ymmo ⁊
sancti angeli stultis sunt in hoc sacramēto displicabiles.
dicentes. Anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo
Oculi eius sicut columbe sup riuos aquarū. Hoc est. do-
na sancti spūs que ipse dat in hoc sacramēto. amatores
suos nō in sceno more porcorū volui permittūt. sed in si-
militudine aquarū claros et perspicuos reddūt. nil tene-
brosū habētes. que lacte sunt lote. qz sicut mater sola di-
lectione naturali lac filiis ministrat. sic deus sola gratia
dona carismatū filiis donat (que resident iuxta fluentia
plenissima) qz quāto de deo clarius vident. tāto magis
ad altiora cognoscēda intendūt. Gene illius sunt areole
aromatū hoc est. modestia ⁊ pietas que i cristo singula-
riter refulsit dulcedine doctrinarum telectabat presentes

Aaa ij

et attrahebat absentes. que aerole sunt consite a pigmentis
tarijs. i. medicis scz apostolis et prophetis aniaru medicis
qui concordi voce. no solum cristi sermones. sed et mores
sacris paginis quasi areolis describere. Labia eius di-
stillant mirram primam. hoc est. verba doctrine ei. que cla-
ritate regni celestis promittunt gravia patientibus. et mirram
primam. contemptum mundi et voluptatum predicant. Ma-
nus eius tornabiles. hoc est. opa cristi sunt polita et pfe-
cta ut tornatura. Que em verbo docuit. ope implevit. et
hec manus sunt auree. quia virtutes quas in hoie gessit
diuinitatis gloria perfecit. que nos ad spem et amore ce-
lestium excitant plene iacinctis. quia in cruce manus cristi
perforate clavis. quasi purpureo sunt colore resperse ru-
bore sanguinis. Venter eius eburneus. hoc est. fragilitas
humilitatis est nitens candore castitatis. et ab omni pec-
cato immunis. distinctus zaphiris ratione humanitatis
et diuinitatis. Crura illi. columnne marmoree. hoc est. li-
nera incarnationis eius sunt recta et firma. quia quicquid
per eum gestum est. ante tempora a deo dispositum est. que
columnne fundate sunt sup bases aureas. i. prophetas sa-
pientia lucentes. quia talis in carne apparuit. qualis ab
illis predictus i diuina dispositione fuit. Species eius veli-
bani. hoc est. pulcritudo eius et decor omnium sanctorum. si-
cut libani est decor omnium montium. electus ut cedri. Si-
cut cedrus. pulcritudine. fortitudine. sublimitate antecedit.
Sic christus dilectus speciosus pre filiis hominum forma. qz
ipse non accepit ad mensuram sed totum deum. et nos omnes
de plenitudine ei. accepimus. Guttur illius suauissimum.
hoc est. internus sapor et dulcedo verborum eius. quam pau-
ci gustant. est suauissima. Qui aut gustant amplius elis-
riunt. Et totus desiderabilis christus. scz deus et homo. qz
non solum fm diuinitate. sed etiam fm humanitate. ab
initio conceptiois. usqz ad triumphum passionis. resurrec-
tionis. ascensionis. est in omnibus desiderabilis. Talis est

dilectus o anima fidelis sub velamine specterū huius sa-
 cramentī positus. Deus et homo. lux et vita. conditor mū-
 di. Talis est dilectus meus. et ipse est amicus meus filie
 hierusalē. hoc est. fidelis anima. Si igit vis diligere cristus
 et ab eo diligi. necesse est vt talem eū. qualem dixi intelli-
 gas. et postremo qualis pro te factus est ī agone mortis.
 ille speciosus forma pre filiis hoīm. ⁊ quomō non est spēs
 ei neqz decor. Vidimus inquit propheta ysaiē. 53. Et nō
 erat aspectus. et desiderauim⁹ eū despectū et nouissimus
 viroꝝ. virum dolorū et scientē infirmitatē. et erat quasi
 absconditus vultus eius et despect⁹ vnde et nec reputa-
 uimus eū. Et nos reputauim⁹ eum quasi leprosum ⁊ per-
 cussim⁹ a deo ⁊ humiliatū. a planta pedis vsqz ad ver-
 ticem non est in eo sanitas. Vultus et liuor et plaga tu-
 mens non est circūligata. nec curata medicamine. nec fo-
 ta oleo. Talis est dilectus meus o anima fidelis. ille dilect⁹
 candidus et rubicūdus ex milibus electus. factus pro te.
 Contēplare eum et vide quomō omnis spēs et decor ab-
 scessit ab eo. inspicere caput eius inclitū. Contēplari o aīa
 fidelis quo pacto hoc scz caput aureū et optimū. ymmo
 hoc caput angelicū et tremebundū spiritibz. iam densita-
 te spinarū vndiqz perforatū. Facies illa decora pre filiis
 hominū. Heu iam pro te o anima fidelis sputis iudeoꝝ de-
 turpatur. Ipse em̄ est vulneratus propter iniquitates no-
 stras. attritus est propter scelera nostra. inquit propheta.
 Oculi predilecti sicut columbe super riuos aquarū. sole lu-
 cidiores. heu iam caligant in morte. Aures que audiunt
 angelicos cantus. modo audiūt peccatoris insult⁹ Elach
 qui destruis templū. si es filius dei descende nunc de cru-
 ce. Os eius quod docet angelos. felle et aceto potat⁹. Ma-
 nus eius tornabiles que formauerūt celos. sunt in cruce
 extense et clauis affixe. Pedes quorum scabellū adora-
 tur cruci clauo affiguntur. Venter eius eburneus reue-
 ra. et totū suum corpus candidissimū dirissime verberat⁹

Aaa iij

laceratur. et oīno concutit. Latus eius lancea perforatur. et quid plura non remansit in eo aliqua sanitas nisi lingua ut testamentū suū constitueret. et singulis opera pietatis distribueret. apostolis persecutionē iudeis corp⁹. patri spiritū. virgini parā nymphū. latroni paradisum. peccatori infernū. cristianis penitentib⁹ crucez. Talis est dilectus meus factus pro te o aīa fidelis. O sacerdos sancte qui iam in hoc officio sacratissime misse cupis coniūgi cristo. ipse est amicus meus. ipse est candidus ut nix. ipse est rubicundus. Rubū em̄ est indumentū eius. ⁊ vestimēta eius sicut calcantiū in torculari. O sacerdos sacerdos aīa ducere vocem dilecte. aīaduerte et audi in quibus dilectus tuus laudat. quibus laudibus ⁊ tu inuiteris ad sectandas et obseruādas has virtutes pretermisiss om̄nibus ceteris virtutib⁹ per duo tū dilectus cui assortiari desideras laudat. videlicet per mundiciā vite et martiri⁹ penam. ut et tu imitando castitatē et mentis et corporis mundiciā teneas. et patientiā pro cristo in omnibus aduersis feras gratanter. Tenetur profecto vnusquisqz sacerdotū. etiam voto solenni ut inquit venerabilis doctor Johānes Gerson cancellarius parisiensis in tractatu de vita spiritali aīe. et in trac. de castitate cleri. ppe finem ad castitatē seruandā perpetuā. qz non solū vouit sed votū solennisauit per ordinis susceptionē. Ideo subdit Si nesciuit sciat. Est em̄ ut inquit canon Cū in precepto. 84. dis. et in. c. aliter. castitas annexa ordini sacro. Et etiā regule monachali. ut cōtra eam nec summus pontifex possit licentiā indulgere. in. c. cū ad mōasteriū de sta. monachoz. Et. 27. q. 1. c. 1. q. qui fidem castitatis fouerūt deo. iritam faciēdo damnationē incurrūt. Etia canon. Ante trienniū dis. 31. prohibet. q nullus ad altaris ministeriū debet accedere nisi castitas eius aī fuerit approbata. Ideo dicit. c. de his quoqz. 28. dis. Cauendum est his. ⁊ loquit de sacerdotib⁹. diaconib⁹ ⁊ subdiaconib⁹. ne qūdo

sue sponſionis immemores. aut ad terrenas nuptias. aut
ad furtiuos cōcubitos vltro concurrāt. quod si forte fece
rint vt sacrilegi rei vel ecclesia habeant extranei. Pena
aut sacrilegij est infamia in. c. infames. vi. q. i. In. c. atten
tendendū. In. c. si quis. vii. q. iiii. Tenetur igit sacerdos
non modo exēplo sui predilecti ad continentia et mentis
puritate. sed etia ex voto solenni. ymmo ex statuto ecclie
vt iam probatū est. Et hoc ideo. qz sacerdos qui totus est
dño et dilecto suo p̄secratus et expeditus a cura rerū fa
miliariū. et solutus legibus civilibz. & bz orationi iugiter
vacare. ideo rōnabiliter astringit̄ voto castitatis. Atten
de queso o crissi sacerdos et inspicie veteris legis sacerdo
tes duntaxat i altare domini hircos ⁊ vitulos pro pecca
tis offerētes. quāta super alios sanctitatis. quāta castita
tis eis imponebat̄ artatio. vxorem non nisi virginē. non
nisi semel et vnicā. non repudiatā. non sordidā. ipsis fas
erat accipere. Elacabāt ab vxorū amplexu quolibet tpe
viciis sue. et qñ offerre volebant dño sub mortis intermi
natione. si moriebat̄ vxor eius in adoleſcētia continendī
necessitas incūbebat Leuitici. xxi. Et quoniā assidue no
stri sacerdotes sacris occupant̄ misterijs. nō hircum aut
vitulum. sed agnū immaculatū domino offerētes. quid
diuinius q̄ vt cōtinua polleant castitate. vacāt legi dei
quā ab eorum ore populus requirit. Nec aut lex sicut im
maculata est. immaculatū speculatorē et doctores erigit.
Non moueat vos o preclarissimi sacerdotes grecorū sa
cerdotū coniugiū. sed potius mēte intinuis sequētia per
pendite. cur ipsi ⁊ eorū populus ferocissimis crissi nomis
inimicis subiugati sunt. nullo honore et dignitate am
modo affecti. et illa qua iampridem legisperitia fuerant
prediti. modo penitus sunt priuati. Vis deniqz scientiarū
ornatus. quo primeuis t̄pibus mirūimodū pollebant.
abscellit ab eis. et i varias iam supra modū corruerūt er
rores. dissonos romane ecclesie vereqz pietati. p̄fecto nō
Aaa iiii.

alia ex causa. nisi qz dereliquerunt fontē vīuū. mundissimū et castissimū. sacerdotij dignitatē contaminādo. et cisternam dissipatā oīs immūditie fomentū coniugii preter consuetū et inhonestū sibi quesiere. sancta dñi pollutenda. Ecce manus dñi valida et fortis sup eos. quis profuturo securare eos poterit a flāma incendij eterni. Neqz refert. qz hñmōi coniugati vel quicūqz alij sacerdotes votū castitatis nō emisierint. Dico em̄ cum sanctis doctoribus siue quis sacerdotū fouēs ore siue non. perpetuā obseruare tenet cōtinentiā siue castitatē. dū aliquis sacerdotij dignitatē suscipit. qz vt sic nedū vouet. sed votū etiā solennizat. matrimonij iam cōtractū dirimē. non minus q̄ in monachis qd̄ summe notandū est. Redeat ergo vnusquisqz. tñ precipue sacerdos ad cor ad dilectū suū. cuius caracterē mente gerit. Est em̄ sacerdotalis caracter proprie caracter xp̄i. vt inqt̄ doctor sanctus. iij. par. q. lxiij. ar. i. r. c. tanq̄ ducis. quo figurāt fideles sacerdotio xp̄i Imitemur vnusquisqz vestigia ei⁹. eius videlicet qui est candidus et sine macula et rubicūdus i aduersis. vl̄ carnis vl̄ spūs patiētiā obseruādo. Tam i patiētia vestra possidebitis aīas vr̄as. Tristitia vr̄a ait cristus discipulis loqns de sua passiōe cōuertet in gaudiū ioh̄is. 16. Nec est illa tristitia que i gaudiū maxie eternū vertit de crisi passiōe preconcepta. de illa vtiqz tristitia saluator affatus est. quā cordis mestitiā vel potius mētis compassionē aīa deuota ex verbis signis sacri canonis misse. si institutiōes eorundē aīa aduerterit. optie consequi poterit. que signa superioribz diebus ex doctrina sanctorū doctorū in officio misse satis p me missicata. iuxta totū crisi passiōis seriē et explicata sunt. quare ad nudū textū eiusdē cāonis misse in pñti ope me auertā. p simpliciū p̄tēplatiōe et notitia de verbo ad verbū cū certis notabilibz sacri illū canonē explicādo. Tam et si varios p doctores idē sacerim⁹ canon p diuersa eorū volūia late 7 multū diffuse qñtū ad

oia misse dubia. antea satis explicatus et massicatus sit.
Tamen ne quis prolixitate attediatus. vel tantoru do-
ctorum clarissimoru dicta et singula dubia legere et rele-
gere negligat. Aut fortassis ne quis ea. sui propter inopiā
emere contemnat. in presentiaru breuitati inseruire cupi-
ens. que dispendiose tradita sunt. hic presenti meo i opus-
culo sub cōpēdio. dimissis sacratissime misse dubijs. pro
honore dei. et omniū fidelium. signanter quoru interest
peragere officia sacratissime misse. profectu et deuotione
sacrum canone de verbo ad verbum explicare precō cepi
Non iuxta meam sententia. sed potius fm intellectum
verum et rectum. doctissimoru viroꝝ. et doctoru claris-
simoru. breuia notabilia. pro eiusdem elucidatiōe annec-
tando. quatin⁹ quilibet attentus lector et diligēs. hec scri-
pta relegendo et perlegendo. ea que concernunt diuinu
cultum. et sacratissime misse officium. precipue eius ca-
nonem intelligere valeat. cū mentis suauitate. atqz ani-
mi profectu. Accipe ergo o sacerdos. hec litteraru moni-
menta. et sanctoru doctoru optima documēta. his indefi-
nenter adhereas. in his te exerceas. adiscēdo. quomō illa
diuinissima sacramēta tractare debeas reuerenter. pura
mente. tanto regi cristo compatiēdo. suamqz non minus
spetiositatē in amarissima passione oīno amissam deplā-
gere studeas. Itaqz volūtarie pro tuo dilecto. tristitiam
assumere nō negligas. que tristitia profecto in optimū et
in incōmutabile. iuxta dictū saluatoris. conuertetur tibi
gaudium. ⁊ sempiternū. Quod nobis prestare dignetur
trinus et vnus deus. Amen.

Sequitur textus canonis.

¶ Sequitur textus canonis misse una
cū expositione et declaratione eiusdem.

T E igitur clementissime pater
per hiesum xpm filium tuum
dominū nostrū supplices ro-
gamus et petimus uti accepta habeas
et benedicas. **Hec** dona. **hec** mu-
nera. **hec** sancta sacrificia illibata.

¶ Canon sacratissime mi se diuidit in quinqz ptes pro-
pter quintuplice sanguis cristi effusione. scz in sangui-
nei sudoris effluxione. flagellatiōe. coronatiōe. crucis affixi-
one. et lateris apertione. Prima pars subdiuidit in duo
capitula. et capitulū primū iterū subdiuidit in tres ptes.
Primo dirigit petitio ad deū ut has oblatiōes acceptet.
et benedicat. que ptes et capitula patebunt fm ordinem.

¶ Et exponit sic canon. ¶ Te igit i. certe assertie sum-
ptum. Vel exponit pro ergo sumptū cōtinuatiue. Clemen-
tissime. i. misericordissime. Pater scz creatiōe. Per hiesum
cristū. tanqz per mediatorē. Filiū tuum scz naturalē. Do-
minū nostrū. non usurpatiuū sed dominū dominantū.
Supplices rogamus et petim⁹. i. humiles. nō presumen-
tes de nostris meritis. sed confidētes de tua benignitate.
Eli. i. ut. aduerbiū similitudinis. et debet acui i sine propter
uti verbū infinitiui modi. Accepta. i. grata. Habeas. i. su-
scipias. Et benedicas scz ad verum et salubre sacrificiū
conuertendū. Hec dōa. a deo nobis collata. Hec mūera. a
nobis allata. Hec sancta sacrificia. quo ad representatio-
nem. qz representāt corpus et sanguinē hiesū cristi. Illi-
bata. i. immaculata. Et illa tria idēz significāt. sed diuer-
sis rationibz. ideo itē sub diuersis verbis hic reiteratur
et hoc propter excitare deuotionem. Unde Innocentius

Sermonū em̄ multiplicatio ⁊ inculcatio pie deuotōis est
excitatio. vel ineffabilis ꝓmendatio sacramēti. Et dicū-
tur dona. qꝫ xꝑs fuit nobis a deo datus. Mīera. qꝫ a iu-
da traditus. Sacrificia. qꝫ a iudeis ad mortē oblat⁹. Et
hec dicunt sancta. ratione significatōis. qꝫ significāt cor-
pus et sanguinē crīsti. Et illibata. ratioe offerentis. quia
debet sine macula esse qñ hec offerre ꝓtendit. al s iudi-
ciū sibi māducat et bibit. 1. corinth. 11. ¶ Circa hāc litterā
T breuiter est notādū qꝫ canon a t incipit sic forma-
ta. ad modū thau. vel signū crucis. qꝫ sꝑm Isido-
rū. littera thau significat crucē crīsti. Et in ista lit-
tera tria sunt notanda. Primo est ibi basis. significans
fidei fortitudinē. Et etiā ibi stipes. significans spēs alci-
dinem. Et est ibi linea trāsiuersalis. significans latitudinē
caritatis. Debet em̄ habere sacerdos ꝓcipue thau i fron-
te suo. uidelicet fortitudinē animi cōtra omne temptamē-
tū. spem ꝓ supernis obrinēdis. et caritatē dei et ꝓximi
ad quē dirigit. et ꝓ quibꝫ dirigit eius oratio. ¶ Dicitur
Te igit. ad denotandū continuationē ꝓfationis ad ca-
nonem. et qꝫ nulla oratio infra ꝓfationē et canonē ꝓ-
ter sanctus est inserēda. ¶ Multiplicant etiā verba ꝓti-
tionis scꝫ rogam⁹ ac petimus. idem significātia. ꝓpter
exprimere magnitudinē affectus. ¶ Dicunt verba ista
in ꝓli. hec dona ⁊c. ꝓpter diuersitatē spētīerū atqꝫ sub-
stantiarū uini et panis. Et ad hec verba scꝫ dona mune-
ra. tres cruces sūt. ad designandū triplicē crīsti traditiōz
scꝫ a patre. a iuda. et a iudeis. ab illis tribꝫ traditus fuit.
Prima fuit ex gratia qā sꝑm apostolū. ꝓprio filio suo
non pepercit deus sed ꝓ nobis omnibus tradidit illuz
Secūda ex auaritia. de qua dicit. Judas querebat opor-
tunitatē ut eum traderet. Math. 26. Tertia ex inuidia de
qua Johis. 11. Gens tua et pontifices tui tradiderunt te
mibi. Et signū crucis tribus digitis exprimendū est. que
sub innocatōe trinitatis exprimit. et a supiori transit ad

inferius. quia cristus de celo transit ad terrā. et producit
a sinistra in dextram. quia de miseria transire debemus
ad gloriā. sicut cristus transit de morte ad vitā. de infero
no ad paradysum etc. ¶ Sequitur textus.

In primis que tibi offerimus pro ec-
clesia tua sancta catholica. quā pacifi-
care. custodire. adunare. et regere dig-
neris. toto orbe terrarū. una cū famu-
lo tuo Papa nostro. M. et antistite no-
stro. M. et rege nostro. M. et omnib⁹
orthodoxis. atq; catholice et apostoli-
ce fidei cultoribus.

¶ Hec est secūda pars primi capituli prime ptis. in qua
sunt oratōes pro his. qui in dignitate constituti sunt. scz
tam pro gladio spirituali q̄ seculari. et pro tota eccl'a que
ab eis gubernat. ¶ Sequitur expositio. In primis. id est
principaliter. Que scilicet dona. mūera et sacrificia. Tibi
scz deo patri Offerim⁹. i. sacrificam⁹ Pro ecclesia tua. i. p
congregatōe oīm fidelīū vinculo caritatis vnita. San-
cta. i. confirmata et sanctificata Catholica. i. vniuersali.
Quā scz ecclesiā Pacificare. i. vt pacē ab hereticis et scis-
maticis habeat. Custodire scz a vitijs et demonijs et ini-
micis. Adunare scz que dispersa est inter perfidos iudeos
bohemos et paganos. Et regere digneris scz in pro spe-
ris et aduersis. Toto orbe terrarū scz diffusaz. Vna. i. pa-
riter. aduerbiū congregādi. Cū famulo tuo papa nostro
et antistite nostro. i. episcopo nostro. Rege nostro scz ro-
manorū. vel imperatore. Et omnib⁹ orthodoxis. i. cristia-
nis. qui sub veraq; potestate fidem cristianā colūt. Atq;
catholice. i. vniuersalis. Et apostolice fidei. i. p apostolos

fundate. Cultoribz. i. veneratoribus. ¶ Tota q̄ sacerdos
 gerit typū persone cōmunis representās cristū. et ideo dī
 cit offerimus. ad denotandū q̄ sacerdos non tñ in sua
 sed totius ecclesie p̄sona sacrificat. quāpropter nō minua
 v̄l māius perficit̄ a sacerdote bono v̄l malo. sicut nec in
 firmitas virtutē impedit medicine. q̄ non ī merito sacer
 dotis. sed in verbo conficit̄ creatoris. Non em̄ iniquitas
 sacerdotis effectū impedire potest sacramēti. sicut nec in
 firmitas medici virtutem impedit medicine. sed tñ si ma
 lus. sibi recipit ad eternā damnationē. si bonus. ad vitā
 eternā. ¶ Dicit̄ em̄ pro antistite nostro. et debet intentio
 referri ad episcopū ī cuius diocesi quis celebrat. nō a quo
 est ordinatus. vel a cuius diocesi est oriūdu. Antistes ce
 lebrians nō debet dicere. pro antistite nostro. Etia ī diocesi
 romana nō debet dicere celebrās. pro antistite. q̄ ista dio
 cesis non habet antistitē sed solū papam. ¶ Subiungit̄
 pro rege nostro. Et fm̄ aliquos vt dixi intelligit̄ pro re
 ge romanorū. q̄ papa et rex romanorū tenēt apices gu
 bernatōis ecclesie. Alij dicūt q̄ debet referri ad regem in
 cuius regno sacerdos celebrat. sicut illud de antistite in
 fere debet 2c. ¶ In ista p̄e canonis et sequenti cōuenit
 inuestigare 7 scire quibz. 7 pro quibz. qualiter. et quare sa
 crificiū altaris debemus offerre. que quatuor ex ipso ca
 none aduertere possum⁹. Primo quibz. scz soli deo 7 indi
 uidue trinitati. q̄ tangit̄ ibi. reddūt vota sua eterno dō
 Secōdo pro quibz. q̄ pro ecclesia catholica et omnibz or
 thodoxis. ibi. pro ecclesia tua sc̄ta catholica. Tertio qua
 liter. scz in vnione fidei et cōmunionē sanctorū. ibi. cōmu
 nicātes. Quarto quare. scz p̄ beneficijs sp̄tualibz eternis
 et tp̄alibus. etiā pro omnibz propter deū. ibi. pro redēptōe
 aīarum suarū. Et q̄ sacerdos vt dictū est. cōmunis p̄so
 ne typū gerens et representās cristū. ideo etiā orat pro bo
 no cōmuni vniuersalis ecclesie. rogādo ei quatuor scilicet
 tranquillitatē pacis. ibi. pacificare. Custodiā ab aduersa

Bbb j

rijs. ibi. custodire. Tercio adunationē omniū in fide vna
ibi. adunare. Quarto cōuenientē vniuersalis ecclesie gu
bernationē pro salute omniū fidelīū. Sequit̃ textus

Memento Domine famulorū famula
rūq; tuarum, **M**, et omniū circūstan
tium quorum tibi fides cognita est, et
nota deuotio, qui tibi offerunt hoc sa
crificiū laudis, pro se suisq; omnibus
pro redemptiōe aīarum suarū, p̃ spe
salutis et incolumitatis sue, tibi red
dūt vota sua eter no Deo viuo ⁊ vero.
T Nec est tertia pars primi capituli prime partis. in qua
specialiter sunt oratiōes pro quibuscūq; personis conium
ctis et circūstantibus. **T** Exponitur aut̃ littera sic. Me
mento. i. miserando recale. Famulorū. i. seruorū. Famula
rum. i. ancillarū tuarū colentiū te per fidem catholicam.
Et omniū. i. singulorū. Circūstantiū. i. audientiū missam
Quorum scz audientiū. Fides tibi. i. qui solus scis qui re
cte credūt. Cognita est. i. manifesta. Et nota. i. aperta De
uotio qui habent caritatē et cognosceis qui deuote te dili
gunt. eo q̃ nihil tibi latet. Qui tibi offerunt scz circūstan
tes fideles per personā sacerdotis. Hoc sacrificiū. i. hanc
oblationē. Laudis. i. in qua specialiter laudaris. Quod
precipue dicit̃ sacrificiū laudis. quia es omni laude dig
nus. Pro se scz ipsis. Suisq; scz amicis. Omnibus scz fa
miliaribus. cognatis. cōsanguineis. Pro redemptiōe ani
marū suarū. i. pro remissione peccatorū quibus etiā remit
tuntur. Pro spe salutis. i. pro eterna retributiōe. Et inco
lunitatis sue. i. sanitatis corporis p̃seruāde ṽl acquirēde
Tibi reddūt. i. reddēdo tribuūt. Vota sua. i. deuotōes suā

vel desideria vlt promissa bona. Etenim deo. quo ad pa-
 trem fm essentia. Filio. quo ad filium. Et vero. quo ad spi-
 ritum scdm. ¶ Sequuntur notabilia. Dicitur eterno. ppter ex-
 cludere hoies. Filio. ppter sculptilia. Et vero ppter demo-
 nes. ¶ Dicitur notater. Memeto dne. no q aliqua obliuio
 caderet in deu ideo dicim⁹. sed sicut illoru obliuisti dicitur
 quos sua gra no visitat vt dicit Innocen⁹. sic ⁊ deus dicit
 scire hos et noscere illos quos visitat sua gra et quos ap-
 probat. Memeto igit faml. per tua gratia eos visitado
 ¶ Notandum est q in illa memoratiōe pro uiuis tm debe-
 mus rogare. et no est necesse vocaliter eosde explicare. cu
 deus sit exauditor cordiu plusq vocu. Nec nis magna
 memoria debet fieri. et hoc ppter cordis distractione. ⁊ me-
 tis euagatione. sed breuiter debet se sacerdos expedire. po-
 test tm talis modus teneri cogitado. Memeto ⁊c. Primo
 mei indigni sacerdotis. gratia mihi tribuendo. vt hoc sa-
 crificiu laudis valeas offerre tibi et omnib sanctis tuis
 ad honore. pro me et omnib p quib teneor ad salute ac
 prosperitate. Secdo pro parentib tam carnalib q spi-
 ritualib. fratrib. sororib. patruis. Et semp in gno ista no-
 mina debet memorari. Tertio benefactoru in gne. In spe
 istoru. ⁊ tribue illis iuxta tua sancta voluntate. atq co-
 rru corporis et anie necessitate. Quarto omniu inimicoru
 infidelium. reuoca eos ab errorib et insidijs eoru. vt omes
 gratia tuam obtinere valeamus. Dulcum em laudabi-
 le et decens est. q sacerdos seruat personaru ordinem. fm
 merita et dignitates postq suipius et suoz parentu me-
 moria habuerit. Etia non est necesse vt diximus. q noia
 propria exprimat. eo q deo nihil later. sed solu intentione
 et affectu ad has personas pro quibus orare vult gerat.
 ¶ Et nota q immediate postq dictu fuerit. Memeto. d.
 fa. f. qz t. debet sequi talis memoratio. et taliter vti dixim⁹
 Deinde completa memoratiōe sequi debet. Et oim circū-
 stantiu. i quo notat q salubre est interesse tunc missaz.

Bbb ij

Cōmuniātes et memoriā venerātes
in primis gloriose semp virgīs marie
genitricis dei et dñi nostri hiesu cristi
Sed et beatorū apostolorū ac marti
rū tuorum Petri pauli andree iacobi
iohānis thome iacobi philippi barto
lomei mathei simonis et thadei. Vni
teti clemētis sexti iornely iupriani lau
renty crisogoni iohānis et pauli cos
me et damiani Et oīm sanctorū tuorū
quorū meritis p̄reibusqz cōcedas. ut
in omnibus p̄tectiōis tue muniamur
auxilio Per eundē xpm dñm nostrū.

¶ Istud est secundū capitulū prime p̄tis canonis i quo
sunt mēorie aliquorū sanctorū. et inuocatōes pro suffra
gijs eorundē. ¶ Sequit̄ expositio. Cōmunicantes scz in
vnitate fidei cū sanctis sumus hic in via. qz participam⁹
cum eis in fide. et quā ipsi habuerūt. et quod ipsi credide
runt et nos credimus indubitāter. Et subiūgit̄ Memo
riam venerātes. i. recolentes scz sanctorū omniū qui me
diante hoc sacrificio salutē p̄secuti sunt. In primis. i. p̄
omnibz sanctis. Gloriose semp. i. perpetue virginis marie
Genitricis. i. matris dei et dñi nostri hiesu cristi. in quib⁹
notat̄ excellētia marīne beate virgīs Ideo dicit̄ de ea
Sum quod eram. nec eram quod sum. nūc dicor vtrūqz
Sed et beatorū apostolorū. et hoc ideo. qz ipsi nobis tra
diderunt formā et ritum offerēdi hoc sacrificiū. Ac mar

tū tuorū . qui effusione sanguinis sui tanq̃ testimonio
 probauerūt. Et nominant̃ . 12. apostoli 7. 12. martires qui
 pro testamēto dei et testimonio fidei duodecim articulo-
 rū sua corpora tradiderunt. ¶ Sequit̃. Petri. quem dñs
 fecit clauigerū celi et caput ecclesie. qui in primitia eccle-
 sia modū celebratōis 7 consecratōis misse adauxit. vltra
 verba consecratōis dominicā orationē adiungēs. ¶ Pau-
 li. qui raptus est in tertū celum. modū celebradi atqz cō-
 secrandi didicit. vt patet. i. choroynth. xi. ¶ Andree. qui de
 veritate huius sacramēti in achia multum disputauit
 ¶ Jacobi. scz maioris intellige. fratris iohānis euange-
 liste. qui maior dicitur. eo q̃ uocatione prior q̃ alter fuit.
 ¶ Iohānis. qui in cena recumbēs super pectus dñi. al-
 titudinē huius sacramēti pre ceteris excellentissime hausit
 ¶ Thome qui i loca clauorū cristi digitos suos intulit.
 ad fidem cōfortandā. et de corpore glorificato de quo du-
 bitauerat nos plenius instruxit. ¶ Jacobi. minoris qui
 frater dñi agnominat̃. eo q̃ similis fuisse perhibet̃. Et
 sic de alijs sanctis aplis et martiribz. quorū noia hic in
 canone explicant̃. qui oēs hoc sacratissimū sacramētū
 suis passionibz fideli testimonio pfirmauerūt. ¶ Circa qd̃
 notandū est quare alij sancti martires atqz apli nō sunt
 impositi. qui tñ maximis passionibz atqz mirabilibz cla-
 ruerūt. sicut sc̃s steffanus barnabas 7c. Respondet̃ q̃
 canon iste ex inspiratiōe diuina est cōpositus. ideo isti ex
 diuina reuelatiōe hic sunt inserti et nō alij. Unde legitur
 q̃ aliqui sancti patres hic voluerūt aliquos interserere. 7
 aliquos remouere. in crastino noia illorū qui remouebāt̃
 aureis lris inuenerūt inscripta. quapropter nullus tante
 audacie debet esse. q̃ aliquē sanctū in canone addere vel
 deponere presumat. ¶ Sequit̃. Et oīm sanctorū tuorū
 quorū meritis et precibz. i. intercessionibz. Tā iuxta hiero-
 nimū hec clausula apponit̃. q̃ festiuitas oīm sanctorū
 singulis diebz celebrari nō potest. cū dicit Eusebius q̃ in
 Bbb in

quolibet die. anni plusq̃ quinqz milia sanctorū festa cō-
currūt. excepto die calendarū ianuarij quo intendebant
gentiles epulis et solennitatibz et nō ad martirisandum
sanctos. ¶ Sequit̃. Et muniamur. i. p̃egamur Auxi-
lio. i. subsidio Tue p̃ectōis in omnibz scz operibz. orōibz.
actionibzsqz nr̃is. ¶ Dubitat̃ quare hic i canone et in
celebratōe missarū. sanctorū memoriā celebram⁹ et eorū
auxiliū imploremus. R̃ndetur q̃ ecclesia memorat̃ san-
ctorū noui testamēti in consecratōe huius sacrificij. non
vt aliquid operent̃ ad cōsecrationē huius sacr̃ti. sed vt
eorū meritis iuuemur et sc̃tificemur. q̃tinus digne ⁊ salu-
briter huius sacrificij oblationē perficiam⁹. ¶ Concludi-
tur tandē hec oratio. Per eundē cristū dominū nostrum
q̃ sicut per ip̃m oīa facta sunt. sic et oīa per ip̃m sunt ter-
mināda. Et nō r̃ndetur hic. amen. q̃ vt dicit ratioale. p̃e
credit̃ et indubitāt̃er presumit̃. q̃ iam assint angeli. ip̃si
sacerdoti ministrātes et loco ministratorū amen r̃nden-
tes. ¶ Quare sancti a nobis sunt venerādi. R̃ndet Da-
mascenus li. iiii. c. vii. et ponit quatuor ratios que p̃ vna
computant̃. scz q̃ amici sunt dei Joh. xij. Jam nō dicā
vos seruos sed amicos meos. Sc̃do q̃ filij dei. Joh. x. De-
dit eis potestatem filios dei fieri. Tercio heredes dei. Ro.
viii. Si autē filij dei et heredes. Quarto duces vestri. De
quo Da. sic dicit. Si quis multū laborat ducem inuenire
qui eū alicui regi mortali adducat. et pro eo ad ip̃m ver-
bum faciat. q̃to magis duces gñis humani qui pro no-
bis ad d̃m interpellatōes faciunt sunt honorādi. templa-
ris erigendo et memoriā eorum venerando.

Hanc igit̃ oblatiōez seruitutis nostre
sed et cuncte familie tue quesum⁹ do-
mine vt placatus accipias diesqz nr̃os
in tua pace disponas. atqz ab eterna

Damnatione nos eripi et in electorum
tuorum iubeas grege numerari. **P**er
christum dominum nostrum.

Ista est secunda pars principalis canonis in qua postula-
tur dei patris benigna placatio et huius sacramenti consecratio
et secundum hoc ista pars subdividitur in duo capitula. Primo po-
stulatur dei patris benigna placatio. ut sic placatus acceptet
nostra sacrificia et det nobis pacem. et ut liberet nos de mas-
sa et congregatione damnatorum. et enumeret nos inter elec-
tos suos. **S**equitur expositio. Nunc igitur oblationem. id est obla-
tionem sacrificium Servitutis nostre scilicet quod tibi in vera adoratione
soli deo offerimus. Sed et cuncte familie tue scilicet militantis sub
verillo sancte crucis et christiane militie. Quosumus domine scilicet
omnipotens et pater clementissime. Et placatus id est mitigatus pre-
cibus et intercessionibus sanctorum tuorum Accipias. id est gra-
tanter acceptas Diesque nostros id est tempora vite nostre In tua pace
id est in tranquillitate pacis et securitate Disponas id est ordines
Atque pro et Ab eterna damnatione id est pena infernali. Nos
eripi id est misericorditer liberari. Et electorum tuorum id est sanctorum
a te eternaliter predestinatorum Jubeas grege id est consortio et
aggregatione. Numerari id est assortiari. Per. x. d. n. **I**sta lectionem
iam lecta est quodammodo conclusio omnium predictorum. spiritualiter
huius quod per oblationem huius sacrificii impetrare intendimus.
Et est summa ista. quia sancti tui domine quorum commemoratio iam
acta est. qui nobis ritum et formam huius sacramenti tradiderunt et reli-
querunt. ipsique offerendo et sumendo gratiam consecuti sunt. sic
et nos meritis et precibus eorum tua solita protectione muniri con-
fidimus. **I**ccirco illis pro nobis sic intercedentibus rogamus. **P**ro-
cedet. quoniam tu deus pater per. x. d. n. id est sacrificium quod tibi soli
deo vera adoratione impendimus. placatus meritis et interces-
sionibus sanctorum tuorum approbando accipias et gratuite acce-
ptes ut hoc sacrificium. tranquillitatem pacis. liberatos ab eter-
na damnatione. et consortium tuorum sanctorum omnium nobis obtineat.

Quam oblationē tu Deus in omnib⁹
q̄sum⁹ bene ✠ dictā ascri ✠ ptā ra ✠ tā
rationabilē acceptabilēq; facere digne
ris. ut nobis corpus ⁊ sanguis fiat di
lectissimi filij tui dñi nostri hiesu cristi
¶ Istud est scdm caplm scde pris. i quo peti⁹ magnū et
arduū sez q; ex esca materiali fiat nobis corp⁹ et sanguis
d. n. i. r. Et est snia ista. O de⁹ pater clemētissime nos peti⁹
q̄tis hanc oblationē p̄secrare. approbare et p̄seruare dig
neris. in rōnabilē et acceptabilē tibi hostiā vel sacrificiū
ita vt ad nrām salutē panis et vinū fiat corp⁹ ⁊ sanguis
dñi dei. n. i. r. dilectissimi filij tui. ¶ Exponit sic. Quā ob
lationē. s. seruitutis nrē Tu de⁹. s. pater clemētissime In
omnib⁹. s. exis Quēsum⁹ digneris facere B̄ndictā. i. cōse
cratā Ascriptā. i. approbatā Ratā. i. firmā Rōnabilē. i. di
uine rōni et volūtati cōformē Acceptabilēq; i. acceptabi
le sacrificiū. Et. s. panis et vinū Nobis sez ad nrāz salutē
Corp⁹ ⁊ sanguis fiat. d. s. e. d. n. i. r. ¶ Dicit notāter sacer
dos hic. fiat nobis. ideo. q; sacerdos est solū mīster h⁹ ines
fabilis p̄uersiōis. ideo nō in p̄sona p̄pria loquit. sed i p̄so
na xpi loquēs fiat. et in hoc p̄format se x̄bo creatōis Ge
nesis. j. Fiat lux siue fiat lūiaria. q; eadē potētia requirit
in trāsubstātiatōe sicut i resurrectōe et i rerū creatōe. et in
verbi dei incarnatōe. lū. j. Fiat mihi p̄m verbū tuū Cōue
niēs em̄ ē. immo oportz q; hec trāsubstātiatio fiat p̄ x̄ba
trāscū scātia. ideo nō d̄r q; p̄ais sit corp⁹ xpi. sed bene d̄r
panis fiat corp⁹ xpi. ideo bñponit. fiat. ¶ Circa qd notā
dū q; sacerdos h̄ facit. v. cruce. tres sup panē et calicē in
pmuni qñ d̄r. B̄ndic. ascri. ratā. Duas. vnā sup panē qñ
d̄r. corp⁹. reliquā super calicē. qñ dicit. sanguis. Et repres
sentat nobis venditionē inde. que fuit maledicta. p̄scrip
ta. iniqua. iniqua ⁊ detestabilis. ideo dicit sacerdos Sed tu

deus hanc oblationē digneris facere benedictā. pro qua
nos in celestibz benedicas. Judas delectus est de libro vi-
uentiu et cuz iustis nō est scriptus. Ascriptā. pro qua nos
inter electos ascribas. Judas se laqueo suspexit et episco-
patū eius accepit alter. Xatam. per quā ratum et certuz
sit noscere salutis pmissum. Judas exijt condēnatus et
oratio eius facta est in peccatū. Xationabile. per quā ra-
tōabile fiat nostre seruitutis obsequiū. Judas reddit ma-
lum pro bonis. et odium pro dilectione tribuit. Accepta-
bilemqz. per quam reddas nos tibi acceptos.

Qui pridie q̄ patereſ accepit panē in
sanctas ac venerabiles man⁹ suas ele-
uatis oculis in celū ad te deum patrē
suū omnipotentē. tibi grātiās agēs be-
nedixit. fregit et dedit discipulis su-
is dicēs. Accipite et māducate ex hoc
omnes. Hoc est enim corpus meum.
Ista est certia pars principalis canonis i qua ponūt
verba cōsecrationē efficiētia et finaliter perficiētia. Et di-
uidit in duo capitula. in primo introducunt verba cō-
secratiōis cristi. Et illud representat qd dñs noster hiesus
cristus in cena fecit. quā particulā alexander primus sic
ordinasse dicit ⁊ addidisse s̄m formā apostolorū ⁊ euan-
gelistarū sic derelictā. Et est sentētia ista. O pater ele-
mētissime. dñs noster hiesus cristus filius tuus proxima
die precedēte passiōē suā. hora cene accepit panē in ve-
nerabiles manus suas. et eleuādo oculos suos in celum.
ad te deū patrē suū omnipotentē. et grātiās agēdo be-
nedixit dicēs. Hoc est em corpus meū. in corpus suū trans-
substantiādo. Et fregit ⁊ dedit discipulis suis dicēs. Ac-

accipite et manducate ex hoc omnes. Et exponit sic. Qui scilicet do-
minus noster ihesus christus. Prædie. i. præcedenti die quæ pa-
teret. Accipit panem scilicet non consecratum. In sanctas. i. sanctifi-
catas Ac venerabiles. i. honorandas manus suas Eleua-
tis oculis sursum scilicet secundum humanitatem Oculis scilicet tam me-
tis quæ corporis In celum. i. versus celum. Ad te deum patrem
suum scilicet secundum diuinitatem. omnipotentem. Agens. i. referens Ti-
bi gratias. i. gratiarum actiones Benedixit. i. consecrauit Fre-
git scilicet specie panis Et dedit. i. porxit discipulis suis die-
cens. Accipite scilicet per fidem Et manducate. i. comedite scilicet per
caritatem. ex hoc omnes. ¶ Circa quod notandum quod ecclesia
in die cene specialiter addit illam particulam. Qui prædie quæ
pateret. pro nostra omnium salute. quod est hodie ad singu-
larem reuerentiam huius diei. eo quod illa die hoc venerabi-
lissimum sacramentum sit institutum. in qua die desideratissi-
mum est institutum conuiuium. secundum quod dominus dixit. Desiderio desi-
deravi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar. Lu-
c. xxij. ¶ Sequitur. Accipit panem in sanctas ac venerabiles
manus suas. in quo denotatur quod hoc sacramentum non nisi
in diuinis manibus. non viciatis sed consecratis debet re-
uerenter et venerabiliter tractari. Ex quo statim habetur.
quod solum sacerdos habet hoc sacramentum conficere. ¶ Ubi
sciendum quod quatuor requiruntur ad conficiendum eucharistiam
vnde christus. Verbum materies intentio sensus et ordo Cõue-
niunt christi ut corpus conficiatur. Primo verbum. i. forma ver-
borum que ista est. Hoc est enim corpus meum Istis verbis non
platis. non est ibi sacramentum. Et si. enim. non de substantia forme ver-
borum est. tamen de bene esse eius. Cetera verba scilicet Qui prædie
et. addita sunt ex reuelatione spiritus sancti. ideo sine neces-
sitate nullo modo obmitti debet. Secundo requiritur puritas
materie. quod de tritico puro debet esse hostia. quia dominus grano
frumenti se comparavit. Tertio intentio conficietis. quia sacer-
dos intendat specialiter conficere. Intentio enim semper est ne-
cessaria vel actualis vel habitualis. Et generaliter debet

habere intentionē illā. q̄ velit conficere fm institutionē
ecclesie. que pro vtilitate vel necessitate gñaliter vel p̄ciū
lariter conficere instituit. Et p̄pter hoc si quis ex ludibrio
vel stultitia p̄feret verba consecratōis super totū panem
in foro. et totum vinū in cellario. nō conficit. quāuis ipse
etiam habuit intentionē consecrādi. vt quibūsdā placet.
quanq̄ quidam tenent oppositū vt patet i dubijs misse.
¶ Sequit̄. Eleuatis oculis in celū rē. Crīstus i arduis
agendis semp̄ eleuauit oculos in celū vt in resuscitatōe
lazari Joh. xi. In sermōe quā fecit post cenā Joh. xiii.
Ita quoq̄ i ista huius sacratissimi sac̄m̄ti institutōe fe-
cit. et quāuis de hoc hic euangeliste mentionē minus fa-
tiant. credis tñ ab ecclesia obseruari ex reuelatōe sp̄s̄s̄c̄i
Quā sacerdos dicit hec verba. tollit panē de ara et recipit
ad manus. et dū sic recipit. adhuc ibi nō est corpus crīsti.
sed a primo in vltio instanti prolatōis illoꝝ verboꝝ. Hoc
est em̄ corpus meū. desinit esse panis. et incipit esse verum
corpus crīsti. Et ergo diligēter sacerdos caueat q̄ panē
nō consecratū nō nimis eleuet. nec aliq̄d signū adoratōis
exhibeat. sed in omnibz panem occultū teneat. ne popu-
lus circūstans adoret et ydolatriā cōmittat. **¶** Sequit̄
Benedixit. Hic sit crux super panē. nō q̄ crīstus benedicē-
do panem fecit crucē. Sed sit crux ad panem cōuertē-
dū in corpus crīsti. qui pro nobis immolatus est in cruce.
¶ Sequitur. Fregit scz formā et sp̄et̄c̄ panis. Et notan-
dū q̄ omia verba que significāt corruptionē vel atteri-
tionem et predicant̄ de eucaristia. referunt̄ ad illas spe-
ties quas vides. et non ad corpus crīsti. sicut masticatur
frangitur. atteritur. diuidit̄. **¶** Sequitur. Dedit scz cor-
pus suū Quale autem. Innocentius respondet. Ego
dominica sacramenta magis veneranda q̄ discutiē-
da profiteor. Simplicitas fidei sufficit si dicat̄ q̄ tale de-
dit quale voluit. Dedit et iude vt inquit Bernhardus
noster. De vna mensa comedunt petrus et iudas. Sed

diuersimode. vnus ad salutē alter ad dānationē. ¶ Se-
quitur. Accipite et māducate. i. accipite cū deuotiōe et mā-
ducate cū veneratiōe. Sequitur. Et hoc omēs. hoc nullus
euāgelistarū addidit de corpore. Sed de sanguine bene
dicitur. bibite ex hoc omēs. et credit ab apostolis esse ad-
ditū. Et dicit notanter. ex hoc. quid hoc representat queri
potest. vel quid demonstrat. an species. vel panē. v. corpus
cristi. Regula est cōmunis sacre scripture. q. frequēter in
ea videt agi de vno. quod tñ agit de diuersis. vt est illud
Benedixit. fregit. et dedit. Benedixit panē. Fregit formā
seu speciē panis. Dedit corpus. Eodem mō cū dicit. Mā-
ducate ex hoc omēs. Hoc pronomē hoc. ostendit integrū
corpus. Et illa prepositio ex. innuit formā diuisam. vt sit
sensus. Comedite corpus meū sub forma diuisum. Nam
sola forma per partes diuidit. et totū corpus manducat
¶ Sequitur. Hoc est em corpus meū. Quāuis multe sunt
opinionēs de hoc pronome demonstratio. hoc. que tñ mihi
videt esse cōmuniō. hic recitat. In ista oratiōe. Hoc est
corpus meū. per hoc demonstrat corpus cristi. nō pro isto
tempore que proferit hoc pronomē. hoc. sed pro isto tpe in
quo cōplete prolata est tota oratio. Et hoc declaratur sic
Sicut se habet sillaba ad dictiones. sic se habet dictio ad
orationē. Sed sillaba nō causat aliquem sensum nisi di-
ctione totaliter plata. sic sile et oratio. Et sicut oratio nō
causat sensum perfectū nisi sit totaliter finita et prolata
ita ista nō est vera. Hoc est corpus meū. nisi oratio totali-
ter prolata. Et Petrus comestor dicit. q. cū eorum est di-
ctum totū est factū. Et certissime credendū est q. euz ista
verba proferunt et prolata sunt. cū intentiōe confitendi
a sacerdote. et super materiā debitam. q. panis in corpus
cristi cōuertit. ex pacto et promisso diuino. q. vtiq. ma-
gnū et eximū est miraculū. q. tantā vim verbis deus tri-
buit et sacerdoti cōfitecti. Illa verba sic exponunt. Hoc
est. i. existit in veritate. Corpus meū. q. pro vobis tradet

Sicut ergo corpus cristi vere tradebat ita vere demon-
stratur. ideo et dixit Caro mea vere est cibus. ¶ Itē vo-
lens eleuare inclinat se. et significat qd cristus humiliavit
se pro nobis. factus obediēs patri vsq; ad mortē. ⁊ tūc ele-
uatur. In ista eleuatione morose retrahit corpus cristi. ad
designandū qd cristus de sursum sup altare i manus sa-
cerdotis aduenit. quāuis tñ dextrā patris non reliquit.

Simili modo posteaq; cenatū est. ac-
cipiens et hunc preclarū calicē in sanc-
tas ac venerabiles man⁹ suas. Itē tibi
gratias agēs bene dicit. Dedit disci-
pulis suis dicens. Accipite ⁊ bibite ex
eo omnes. Sic est enim calix sangui-
nis mei noui et eterni testamenti. mi-
steriū fidei. qui pro vobis ⁊ p multis
effundetur in remissionē peccatorum

¶ Capitulū scdm tercię partis principalis ipsius cāonis
in qua ponunt verba est iuncta 2 secreationē sanguis cri-
sti Unde dicit. Simili mō. quasi diceret. Sicut caro cristi
sub forma panis a cristo cōsecrata est. ⁊ omnib; disciplis
ad manducandū data. Simili mō. i. eodem mō vinū cor-
porale. Posteaq; cenatū est. i. celebrata cena in esu agni
pascalis. scz dñs hiesus Accipiens et hūc preclarū calicē. i.
vinū i preclaro calice. In sanctas. i. sc̄ificatas et venera-
biles manus suas. Itē. i. iterū Tibi deo scz patri oīpoten-
ti Grās. i. gratiarū actiōes Agens. i. referēs Benedicit. i.
cōsecrauit virtute diuina Dedit. i. distribuit discipulis su-
is dicēs. Accipite et bibite ex eo oēs. Enim pro qz. Sic est
calix sanguis mei. i. calix cōtinēs sanguinē meuz. s. qui est
pfirmatio promissiōis. Noui et eterni testamēti. misteriū

Ccc j

.i. occultū sacramentū fidei Qui. s. sanguis Effundetur
pro vobis. s. discipulis meis Et pro multis. s. in me creden-
tibus In remissionē peccatorum. i. ad delendū crimina.
Ubi sciendū qd cristus calicē recepit reuerēter Benedixit
trāssubstantiādo eū realiter Dedit discipulis suis largi-
ter Et postea quid esset qd dedit exposuit veraciter. Dicit
ergo tertius Simili mō postq̄ cenauit cristus et corp⁹ su-
um dedit discipulis. tūc accipēs et hunc preclarū calicē
.i. vinū et aquā in calice. Nam hic cōtinēs ponit pro cō-
tento scz calix pro vino. in sc̄as manus. que firmanerunt
celos et ostruxerūt hoīes vt ait iob. Ac venerabiles ma-
nus suas. que ab oī creatura debēt venerari. eo qd ab eis
oīa benedicunt vt a summo pōtifice Itē. i. Sequēter gra-
tias agēs tibi patri suo. pro hūani gn̄is redēptōe. que per
sanguinē suū in crastino effundendū erat futura Bndixit
.i. vinū et aquā in suū sanguinē Inertit Dedit discipulis
suis largiter et gratiose dicēs. Accipite et bibite ex eo oēs
hūiliter et deuote. fideliter et virtuose. Quā autē separatim
fit cōsecratio corporis et sanguis cristi. cum tñ ex pte cōs-
tenti sit cū vnū et idem sacramentū. sit ideo. ad denotan-
dum qd sanguis cristi in passiōe separatus fuit a corpo-
re. Nam primo sanguis subtilis et intercutaneus p san-
guinē sudorem effusus fuit. Secdo sanguis magis gros-
sus etiam intercutaneus per flagellationē extractus fuit
Tertio sanguis capitis per spinee corone impressionem.
Quarto sanguis neruorū atq̄ luxit per clauorū infixionē
Quinto sanguis alens cor et vitā per lancee translatio-
nem. Et sic totus sanguis cristi in passiōe extractus et se-
paratus fuit a corpore cristi. Ideo in memoriā istius fit
separatim cōsecratio corporis et sanguis cristi. ¶ Quāq̄
dixi hic esse sub specie panis et vini vnū sacramentū ra-
tione contenti. possunt tamen dici diuersa sacramenta
ratione specierum continentū Unde cum dicitur in cō-
plendis. Profutiant nobis sacramenta 7c. Ibi fit relatio

ad continētia siue significātia. Sed cum dicit in singu-
lari Et hoc eum sacramentū rē. fit relatio ad contentū
et significatū. ¶ Dicit in verbis premissis. Accipiens et
hunc preclarū calicem. Hic sacerdos fatetur eundem esse
quē crīstus accepit i manus suas. hūc et eundem intelli-
gendū esse non idēptitate metalli. sed representatōe misse
rī. continentē eandem materiā sacramenti. scz vinū de
genimine vitis. ¶ Subiungit. Hic est calix sanguis mei
Hec verba sacerdos pferre debet cū intentiōe consitiēdi
sanguinē. Et ponit hic metaphorice continens pro con-
tento Et est sensus Hic est calix sanguis mei. i. ille est san-
guis meus per modū poculi salutiferi mīstratus. ¶ Ver-
ba quidē ad consecrationē calicis et sanguis crīsti perti-
nētia s̄m albertū ista sufficere vident. Hic est calix san-
guinis mei. Sed. b. thomas vult q̄ hoc totū. Hic est calix
sanguis mei noui et eterni testamēti misterii fidei qui p
vobis et pro multis effundet in remissionē peccatorū. sic
de forma sanguis crīsti. Et illa opio cōiter tenet et vide-
tur rōnabilior ideo calix nō debet añ leuari nisi totū di-
cat vsqz ibi. Hec quotiēscunqz feceritis. Dicit itaqz sacer-
dos. Hic est calix sanguis mei. quasi idē q̄ vnū sit cū xpo
et merito. Si. n. cōicantes vnū sunt cū xpo. sicut ipse dixit
Qui manducat meā carnē et bibit meū sanguinē in me
manet et ego i eo. ioh. vj. Multo ampli⁹ sacerdotes p̄firi-
entes et distribuētes xpo vniunt. eo q̄ hoc faciūt. dicūt. q̄
consitiunt. sicut crīstus dixit. fecit et p̄fecit. si saltim cū pu-
ra et recta intentiōe hoc fecerint. quēadmodū legimus de
quodā fratre ordinis nrī cisterciens̄ mōasterij vualzenf
qui habuit singularē gratiā in missa. vt et verbis inten-
deret. et signis et factis que gerunt et pferunt i misse of-
ficio. enī ex hoc datus est horū plenior intellect⁹ Cū em̄ in
actu p̄secratiōis. verba de forma consecratiōis pferret. ali-
quotiēs occurrit illi in mente cogitatio dei sibi cōgaudē-
do. Ecce nunc vnū es cum crīsto. crīstus in te q̄ tu in illo
Cecij

Affectu quoq; mentis orabat. Proficiat dñe ihesu criste
gratia in me per verā fidem et caritatē. et hāc beatificaz
vnitatē. vt indiuisus semp in te maneā et omnē lapsum
fugiā mortalis culpe. ⁊ pericula euadā pñtis vite. iudiciū
et penā iehenne. Cui nō defuit diuina p̄solatio. Elisus est
em illi. q̄ missam celebraret et cū ad eadē verba veniret.
cogitātūq; eundē replicaret. ecce videt se totū in hostia ⁊
totum cristū in se. ita mirabiliter vt duo corpora diuersis
speciebus et lineamētis corporalib; distincta. eundē tñ locū
occuparēt. tam ī proprio sacerdotis corpore q̄ ī hostia sa
lutari Nec potuit ille frater et deuotus sacerdos in om
nibus creaturis hui⁹ vnionis dignū habere exemplum.
nec sufficiens documentū. cū nōnunq; suis precariis fratri
bus interloquēdū referret. nisi ferrū ignitū. Modū itaq;
expressit in eo. Propriū calorem et vigore habet ignis. hec
tñ ferro p̄municat. ferrū vero habet propriā figurā ⁊ ma
gnitudinē. que similiter igni non negat. Sic ī ista visio
ne duorum corpm vnus locus ⁊ duplex effigies appare
bat. in qua cristus ostēdere voluit quō esset vnus in actu
p̄secratiois cū sacerdote. ¶ Sequit. Noui et eterni testas
menti. Nouū dicit respectu veteris testamēti. Eternū ve
ro. ī perpetuū a parte post. q̄ eternaliter durabit et nō re
uocabit. ¶ Sequit. Misteriū fidei. i. sacritū secretū fidei
qđ potest referri ad passionē et mortē cristi. que fuit sanc
tissimū sacritū sub figura veteris testamēti absconsum.
et fide antiquorū patrū precognitū tanq; misteriū rega
lis et gñalis redēptōnis nature humāe. ¶ Sequit. Qui
pro vobis ⁊ multis effundet in remissionē peccatorū Glo
ria. pro vobis pñtib; ⁊ pro multis futuris effundet. ¶ Se
quit. In remissionē peccatorū. quo ad culpā atq; penas.
eo q̄ cristi passio sit sufficiens remediū ad remissionē pec
catorū. ¶ In die parasceues vnū singulare agit h mēo
ratiū dignū. Tam tñc ī offitio hostia p̄secrata ī vinū nō
p̄secratū mittit. hoc fit ideo. q̄ ista die xps tot⁹ immerfus

erat i aquis tribulatois. vt figuratū fuit i one. j. vl' ido qd
xps in die pascues totaliter i suo sanguie ē madefact⁹.
Et quotiensūqz feceritis in mei me-
moriam facietis.

¶ Et exponitur sic. Nec. i. hanc hostiam Quotiensūqz
s. obtruleritis. Feceritis. i. cōsecraueritis et manducaueri-
tis In mei memoriā facietis. i. mortis ⁊ passiois memo-
riā habeatis Nec verba originaliter habent Lu. xij. Et
fm rōnale hec clausula tam psecrationē corporis q̄ san-
guinis respicit. et ideo post depositum calicem debet dici.

Unde ⁊ mēores dñe nos tui serui scū
⁊ plebs tua suā xpi filij iui dñi dei nrī
brē passiois nec nō ⁊ ab inferis resur-
rectiois. sed ⁊ i celos gl'iose ascensiois of-
feri? p̄clare in aiektati tue de tuis dōis
ai dātis. hostiā ✠ purā. hostiā ✠ suāz
hostiā ✠ immaculatā Danē sanctū
vite eterne. et calicē ✠ salutis p̄etue.

¶ Nec est quarta pars principalis totius cāonis. in qua
postq̄ facta est et posita oblatoū cōsecratio. nunc fit cō-
secratorū commēoratio Et diuidit ista pars i tria capitu-
la. Primū vero subdiuidit in tres p̄iculas In primo ad
mēoriā reuocat xpi passionē et ei⁹ resurrectionē. pro quibz
donis gratuitis offerre se dī hostiā purā ⁊ c. **¶** Qrā sic cō-
struit. Unde o dñe nos serui tui. i. nos sacerdotes. Sed ⁊
plebs tua sc̄a. i. pplis cristian⁹ tua passioe sanctificat⁹. s.
exntes mēores eiusdē xpi. s. e. d. d. n. tam brē passiois. s. que
nos b̄tificat. Nec nō. i. etiā Resurrectionis ab inferis. i. a
mortuis Sed ⁊ i celos gl'ose ascensiois offerim⁹. i. immo

Ccc in

lamus. Preclare maiestati tue. i. p̄ ceteris tue clare potē-
tie De tuis donis. s. gratuitis Ac datis. i. collatis. s. nobis
Hostiā purā. i. purificantē atqz ab oī peccato originali im-
munē. Hostiā sanctā. i. sanctificantē. s. ab oī peccato crimina-
li. Hostiā immaculatā. i. sine macula peti venialis. Et pa-
nē sc̄m. s. ex tunc viaticū et datorē vite eterne. Et calicē sa-
lutis p̄petue. i. inebriantē et letificantē nos p̄petue in gl̄a
sempiterna. ¶ S̄n̄ia ē hec. Ex quo oblatio hui⁹ sacrificij
fieri debet i fili⁹ tui m̄coriaz et ei⁹ mortis et passiōis. Nos
sacerdotes serui dei ⁊ rota eccl̄a tua sancta p̄m̄corantes
tam ei⁹ beatā passiōē q̄ ab inferis resurrectionē ⁊ glori-
osaz ascēsiōē offerim⁹ tibi de tuis dōis gratuitis hostiā
purā. Dicit quidē sacerdos. Unde et m̄cores. qz ipse dñs
nobis p̄ceperat vt hoc i sui m̄coriā facerem⁹. Iccirco tria
p̄m̄corando nobis p̄ponit eccl̄a sc̄z tam beatāz passiōē
necnō ab inferis resurrectionē. sed ⁊ i celos gl̄osaz ascēsi-
ōē. quorū primū vulnerat caritatē. sc̄m sc̄z resurrectio.
corroborat fidē. tertiū. i. ascēsiō. letificat spem. Quid em̄ in
nobis magis caritatē accēdit. q̄ qz p̄prio filio suo nō pe-
percit de⁹ sed p nobis oīb⁹ tradidit illū. Quid magis in
nobis fidē p̄firmat. q̄ qz x̄p̄s resurrexit a mortuis p̄mitie
dormientiū. Quid i nobis magis ampliat spem. q̄ qz cri-
stus ascēdens i altū. captiua duxit captiuitatē dedit do-
na homib⁹. vt vbi ipse est illic ⁊ m̄ster ei⁹ sit Nec innocen.
¶ Circa x̄ba text⁹ vltari⁹ est notandū vbi d̄r Nos fui
tui ⁊ c̄. i. sacerdotes. qz ad l̄rāz hic loquit de m̄stris eccl̄e
successorib⁹ ap̄l̄orū. vt sunt sacerdotes. inter quos ⁊ ep̄s
in primitia ecc̄a nō erat d̄r. Unde ⁊ sacerdotes m̄cores
esse debēt. qz ipsi celebrātes missaz et sacrificiū illud exellē-
tissimū offerētes. nō debēt ignorare se hoc sacrificiū lau-
dis i m̄coriā mortis ⁊ passiōis x̄pi offerre. ⁊ a m̄coria sua
eam nunq̄ excludere. sed eaz semp tanq̄ p̄ntē pre oculis
habere. ¶ Et subdit. Sed et plebs. r. sc̄a. i. ppl̄s cristian⁹.
etiā m̄cor esse debet tue passiōis. qz nō solū x̄p̄s p sacerdo-
tib⁹ verū etiā p tota plebe ne periret passus est et mortu⁹.

iccirco ⁊ tota plebs hui⁹ amare passiōis mēor esse debz Hec
 plebs scēa dr. qz ex fide ⁊ baptismo sc̄ificata est. et hec plebs
 vna cū sacerdote offert. ⁊ ergo sacerdos dr. Nos serui Sed
 et plebs. t. s. offerim⁹. qz qd̄ sacerdotes agūt misterio. pplūs
 agit voto. ¶ Et subdit. Xpi. s. c. d. d. n. Filii dei vocat dñm
 deū nr̄m. qz ea dē intētiōe et deuotiōe a nobis ē colēdus qua
 de⁹ pater. qz p̄subālis et coetern⁹ est deo patri. nō alter s̄ idē
 de⁹ noster. et oīm sicut ipse docet loq̄ns apl̄is dicēs. Credi
 tis i deū et i me credite. deū se in hoc cōtestās vt ait. b. aug⁹.
 ¶ Subiungit Offeri⁹ p̄cla. ma. t. Maiestas x̄i dr̄ p̄clara q̄i
 p̄ alijs clara Si. n. iusti florebut sicut sol i regno patris eter
 ni. q̄eo magis diuina maiestas refulget. ¶ Sequit̄ De tuis
 do. ac da. fm̄ Inno. exponit sic. Nos offeri⁹ tibi de tuis do.
 .i. de frugibz segetū quantū ad panē. qui p̄uersus est in car
 nē et corp⁹ cristi. Ac da. i. fructibz arborū quantū ad vinū
 qd̄ est p̄secratū in sanguine. de his inquā et illis offeri⁹ Ho
 stiā pu. ⁊ c. purā quantū ad cogitatōnē. sanctā quantū ad
 locutiōnē. immaculatā quantū ad opatōez. Debet. n. esse of
 ferēs purā hñs cogitatōz. scēam locutōz. ⁊ immacl̄atā opa
 tiōnē. ¶ Sequit̄ Pa. s. vi. eter. qz est viaticū h̄ nos sustentās ⁊
 postea ducēs ad eternā patriā. Et cali. sa. ppe. i. quo ē pot⁹
 inebriās nos et letificās ppetue. Est etiā cristi⁹ hostia pura.
 electos suos a pctis purificās. Hostia scēa. electos suos sc̄i
 ficās. Hostia immacl̄ata. macl̄as nr̄as purgās. Pa. sanc.
 vi. eter. hoies et angelos reficiēs. Calix sa. ppe. i. ex calice sui
 sanguis inebriās et perfundēs. ¶ Et notandū q̄ sup̄ euca
 ristia p̄secratā plēissime fuit quiqz cruce. nō ad eucaristiā
 p̄secrandā. sed p̄ti⁹ ad dñice passiōis mēoriā hñdā. Nam
 quantū ad ordinē eucaristie p̄secrāde cap. illud scz Qui pri
 die q̄ pat. i. sine cāonis subiri debuisset quāq̄ i eo p̄secratio
 p̄sumat. sed qm̄ impediūisset ordinē historie recolēde. quia
 quicqd̄ fuit gestū i medio vl̄ p̄cipio recolit i sine. eccl̄a pro
 uide ordinauit vt ordiez fuaret historie. q̄re ⁊ x̄ba p̄secratiois
 cāonis ibidē collocauit vt cā lre q̄ historie sui⁹ ordo seruet.

Supra que ppitio ac serēo vultu respi
cere digneris ⁊ accepta hrē sicuti accepta
hrē digna? es mūera pueri tui iusti abel
⁊ sacrificiū p̄iarche nrī abrahe ⁊ qđ tibi
optulit summus sacerdos tu⁹ melchise
dech sanctū sacrificiū immaculatā hostiā
¶ Ista est secunda p̄icula primi capituli quarte partis in
qua illa cōsecrata et oblata in figuris cōmemorant. et pe
titur vt diuino vultu benignius respiciant a deo et accep
tentur Et cōstruit littera sic. ¶ Supra que. s. dona ⁊ data
s. deus Digneris respicere propitio vultu. i. placida facie.
Ac sereno. i. illuminato Et digneris habere accepta. i. grata
s. quantū ad offerentē Sicut dignatus es habere accepta
i. grata Munera. i. oblatōs Pueri. i. serui tui iusti Abel sic
dicti Et sacrificiū. i. holocaustū Abrahe nostri patriarche. i.
sancti patris Et quod. s. sacrificiū Summus. i. suprem⁹ sa
cerdos tuus Melchisedech sic dictus Optulit tibi sanctum
sacrificiū et immaculatā hostiā. ¶ Snta littere O deus pa
ter clemētissime nos petim⁹ vt digneris respicere propitiū
placida facie sup hec dona ⁊ data. i. sup corpus ⁊ sanguinē
cristi filij tui. habēdo ea grata et accepta. sicut grata et ac
cepta dignatus es habere mūera iusti abel. et sacrificia san
cti abrahe p̄iarche. et melchisedech summi tui sacerdotis.
¶ Notandū qđ abel dr puer tam a pueritia q̄ a puritate iux
illud ysa. 62. Ecce puer me⁹ dilectus quē elegi posui sup eū
sp̄m meū. Abrahā dicit p̄iarcha. nō em̄ israhelice plebie.
sed et populi cristiani. Illi⁹ per carnē isti⁹ vero p̄ fidē. Mel
chisedech vt dr Gen. xiiij. optulit panē et vinū in sacrificiū
reddendo gratias deo de victoria abrahe in ipso figuratū
dicit summus sacerdos. qz erat sacerdos dei altissimi. Cui⁹
sacrificiū erat acceptū deo valde Ideo subiungitur sanctū

et immaculatū sacrificiū Et illa verba addidit Leo pa-
pa primus. et possunt ita referri ad sacrificium melchise-
dech. quod dicitur sanctum et immaculatū. propter sa-
crificium eucaristie in ipso figuratum.

Supplices te rogam⁹ oīpotens deus
iube hec pferri per man⁹ sancti angeli
tui ī sublime altare tuū. in conspectu
diuine maiestatis tue. ut quotquot ex
hac altaris picipatōe sacrosanctuz filij
tui corꝝpus et sanꝝguinē sumpseri-
mus. omī beneꝝdictiōe celesti et grā
repleamur. Per eundē xpm. d. n.

Ista est tertia pricula primi capituli quarte p-
tionis. in qua petit⁹ effectus hui⁹ sacri. qui est diuine grē
infusio. **E**xponit sic lra. O oīpotēs deus Nos suppli-
ces. i. humiles et deuoti. Rogam⁹. i. deprecamur te Iube
i. fac scz hec vota tua. Perferri. i. repleantari Per man⁹
i. ministeriū Sancti angeli tui scz assistētis. In sublime
altare tuū. i. in totā curiā celestē. In conspectu diuine ma-
iestatis tue. i. gl'ie tue Et quotquot. i. quotiē scūqz nos fi-
deles tui Sumpserim⁹ sacrosanctū. i. sanctū corpus et san-
guinē filij tui. Ex hac picipatōe. i. cōmunionē altaris. re-
pleamur oī benedictōe et grā celesti. Per eundem. x. d. n.

Secunda est. O oīpotens deus hūiliter te deprecamur. iu-
be nostra vota et nrās orōes per ministeriū sanctoꝝ an-
gelorū perferri in cōspectu tue diuine maiestatis. ut oīs ex
hac picipatōe altaris grā ⁊ celesti benedictōe repleamur
hic sacerdos deuote inclināt se ⁊ orat cācellatis manib⁹
ante pectus. Et significat qd ihūs morti appropinquās.
incepit deprimere oculos et pallescere et nigrescere. Nec

habens ubi caput suuz. miseris solum. et spinea corona.
et sanguine in crinibus capitis congelato grauati. incli
naret. nisi super pectus suum offerens seipm patri pro pec
catoribus. ¶ Dicitur notāter Iube hec. i. corpus cristi mi
ssicu. quod est ecclesia militans p̄m Alexandruz de halis.
Perferri. i. affortari In sublime altare tuu. i. in ecclesia tri
umphante. que altare dicit iuxta illud Leui. Ignis in
altari meo semp ardebit. Et hoc p manus sancti angeli
tui. et per virtutē et opationē cristi filij tui. qui est magni
consilij angelus ysa. iiii. Deinde cōcludit Per. x. d. n. ubi
nō respondet. amen. quia credit ab angelis responderi.

Memēto etiā dñe famuloꝝ famularū
qꝫ iuarū. **JA**. et. **JA**. q̄ nos p̄cesserūt cū
signo fidei et dormiūt in somno pacis
Ipsīs et oib⁹ in xpo quiescētib⁹ locum
refrigerij lucis ⁊ pacis ut indulgeas de
p̄ramur. **Per eundem. x. d. n. amen**

¶ Hec est quita ps principalis totius cāonis. i. qua orat
pro refrigerio et glia mortuorū. Et cōstruit lra sic Etia
o dñe Memēto. i. miserere famloꝝ qꝫ. i. ⁊ famlarū tuarū
i. oim tuorū fidelium et eorū qui p̄cesserūt nos. Cū signo. i.
caractere fidei. i. baptismatis Et dormiūt. i. req̄scunt in
somno pacis O dñe nos dep̄camur. i. peti⁹ Et indulgeas
. i. tribuere digneris Ip̄s. i. p quib⁹ h oram⁹ Et oib⁹ def
cētib⁹ i xpo. i. q̄ fide catholica decesserūt Locū refrigerij. i.
gaudij Lucis. i. gle et pacis eterne ¶ Snia est hec. Dip
tens de⁹ nos etiā rogā⁹ ⁊ peti⁹ te suppliciter vt miserādo
recorderis famuloꝝ famularūqꝫ tuarū fidelium. q̄ cū signo
fidei obdormiūt i somno pacis. et petim⁹ vt istis et oib⁹ fi
delib⁹ defunctis i xpo. locū indulgētie. locū lucis et locū
refrigerij et pacis perpetue largiaris. **Per eundē. x. d. n.**

I Dicit notāter. Etia. q. d. Mēoriā vinor deuote obser-
uauim⁹. Tūc etiā et mēoriā defunctor hēam⁹. iuxta illō
.b. Aug⁹. Nō sunt pretermittēde supplicatōes p spiritib⁹
mortuor. ⁊ qz aliqn defunt amici. parētes. cognati. q sup-
plicatōes p eis effunderēt. ergo et pia mater. i. tota ecclia
oēs defunctos sub gñali mēoratōe suscipit tacitisqz eis
nomib⁹ exhibet mēoratōez. Sed noia eorū nō recitent
oretē. sed i corde mēoriter et cordetē. sacerdos reuol-
uat. Prohibitū est. n. ne alic⁹ i collectis misse. neqz i cāone
mētio noietē. ⁊ oretē publice fiat. q p se vel suis mis-
sam cōpat. ne ex hoc psumptio auaricie sacerdotē fallat.
Nobis quoqz pctorib⁹ famlīs tuis de
mūltitudie miserationū tuarū spantib⁹
ptē aliq⁹ ⁊ solietatē dōare digneris cū
tuis sanctis aplīs et martirib⁹. Cū Jo-
hanne thessano mathia barnaba igna-
tio alexandro marcellino petro felici-
tate perpetua agatha luitia agna cecili-
lia anastasia Et cū omnib⁹ scīs tuis.
i. intra quorū nos consortiū. nō estima-
tor meritū. sed venie quesum⁹ largitor
admitte Per. x. d. n. Per quez hec oīa
domie semp bōa creas. sancti ✠ fias.
uiui ✠ fias. bene ✠ ditis ⁊ prestas no-
bis. Per ip̄ ✠ sum. Et cum ip̄ ✠ so. Et
in ip̄ ✠ so est tibi deo patri omnipo =

centi ✠ in unitate spūs sancti oīs ho =
nor et glia. Per oīa scla sctorū amen.
¶ Capitulū scdm quīte ptis principalis ipsi⁹ canonis.
in qua oratio scdario iterat⁹ pro uiuis cum p̄mōratōne
quorundā sanctorū prius obmissorū. ¶ Et construit sic
littera. s. Oīpotēs deus tu digneris dare ⁊ cōcedere. ¶ To
bis peccatorib⁹ famulis et famulab⁹. i. fidelib⁹ tuis. Spes
rantib⁹ de multitudine. i. de immēitate Tuarū misera
tionū. i. tue misericordie Aliquā partē et societatē. i. cōsor
cium Cū tuis sanctis apostolis et martirib⁹. scz euz iohē
stefano mathia ⁊ c. et cum omnib⁹ sanctis tuis. ¶ Largi
tor nos quesum⁹ Admitte. i. adiūge nos Intra p̄fortium
. i. societatē Quorū scz sanctorū tuorū ¶ Tō estimator meri
ti. i. uō fm exigentiam nostri meriti Sed uenie largitor. i.
fm exigentiā misericordie tue Per. r. d. n. Per quē scz cri
stū. s. tu deus Creas. s. quantū ad subām Scificas. s. fm
causas sacritales. Viuificas. restaurādo nobis vitā spi
ritualē. Benedicis. s. multiplicādo nobis per hec dōa grē
¶ Et prestas. i. cōcedis nobis Nec oīa. s. dona semp bona.
Per ipm. s. cristū Et cū ipso Et in ipso Est tibi deo patri
oīpotenti. et hoc i unitate. s. essentie spūs sancti. oīs honor
et gloria Per omīa secula seculorū. i. eternaliter. ¶ Snia
Dipotens deus qui nō es estimator meriti sed largitor ue
nie. digneris nos assortiare sanctis tuis. et aliquā partē
btitudinis cū istis sanctis tuis scz iohē stefano ⁊ c. et euz
omnib⁹ sanctis tuis digneris nobis peccatorib⁹ de mise
ricordia tua sperantib⁹ dare. per. r. d. n. Per quē hec dōa
bona creas. scificas. viuificas. benedicis. ⁊ prestas nobis
Per ipm et cū ipso et in ipso est tibi deo patri oīpotēti. in
unitate spūs sancti oīs honor et gloria per oīa. s. s. ¶ No
ta qñ dicit Et prestas nobis. tunc corporale remouet de
calice. Et significat qd veluz templi scissum est a summo
vsqz deorsum. ¶ Nota qd calix ideo cooperitur corporali

quia sanguis in calice representat corpus cristi i sepulcro
positu. sindone inuolutu Sz hostia vl corp? xpi no tegit
quia significat corpus cristi positu extra sepulcrum nondum
inuolutu Nec ronale. Postea sacerdos alte faciet oratores
vt populus respodeat amen. dicēs. Per oia secula seculo
rum. Et fm Innocen. designat illud qd cristus magna vo
ce clamado emisit spm. et qd hic est finis canonis. ¶ Circa
finē canonis et sequentiū breuiter est notandū qd cruce
circa textū sacri canonis nō semper explicant cōdez mō
quo in libris seculariū notent. Nemo tñ ex hoc moueat
qd quelibet religio et diocef in his consuetudinē suā ob
seruat. eo qd hmoi cruce nō sunt de necessitate cōsecratio
nis. sed duntaxat hic assignant. vt inquit doctor sanctus
parte. iij. q. lxxxiij. ar. ij. qd sacerdos in celebratiōe misse vti
tur cruce signatiōe. ad exprimendā passiōē cristi que ad
crucē est determinata. qd si ad cōsecrationē aliquid ope
raret plures post eleuationē sunt sequeret qd ante earū
completionē non esset hic perfectū sacramentū quod est
hereticū. Cū vero vna religio per hmoi cruce aliter cri
sti passiōē preconcepit. aliter nōnunqz circa aliqua ver
ba canonis eiusdē. cruce et differēter assignat. Itaqz in
sequentibz ante sumptionē corporis et sanguis cristi ali
que assignant oratiōes apud religiosos. et aliqne apud
seculares. cū hmoi poti? supaddite sint ex deuotiōe qz posi
te ex necessitate. obferuat quis suā approbatā cōsuetudinē.

Remus preceptis salutaribz
moniti et diuina institutiōe
formati audem? dicere. Pa
ter noster qui es in celis etc.

¶ Post finē canonis sacerdos agit de cōsecratio digna
perceptiōe Et diuidit sequēs materia sile in quīqz ptes.
Primo premitit dnica oratio cū eius prefatiōe. per quaz

Ddd j

fideles ad perceptionē huius sacramenti disponuntur. ⁊
quodāmodo sanctificant. ¶ Oratio dominica habet pre-
sationē vel lectionē que construit sic. Oremus. sin simul
Nos moniti. i. instructi Salutarib⁹ preceptis. i. preceptis
domini nostri iesu cristi. aut salutiferis documētis. Et
formati. i. eruditi Diuina institutōe. i. ex diuina ordinatōe
qualiter debem⁹ orare. Audemus dicere. i. audacter pro-
nuntiare dominicā orationē. Pater noster ⁊c. Sanctus
Gregorius papa dñicam orationē super hostiā in altari
decantandā instituit. asserens incongruū esse vt supra eu-
caristiā diceret oratio quā scolasticus cōposuerat. et illa
obmitteret quā dñs et magister ipse dictauerat. Et cans-
tatur apud grecos a toto populo. apud nos a solo sacer-
dote. qui sacrificat in psona populi Et capta in pūnis
beniuolētia cū dicit. pater noster. scz ratōe gñalis prou-
dentie. Qui es in celis. i. beatis fm gloriā. Sequunt peti-
tiones septē. Sanctificet nomen tuū. i. vt scēm habeat et
glorificet ab omnib⁹. et hoc pertinet ad gloriā dei Adu-
eniat reg. tu. i. optamus vt venire possim⁹ ad vitā eternā
Fiat volūtas tua. si. in ce. i. optamus vt ex tua grā semp
faciemus dei voluntatē et iuste viuamus sicut i celo. i. in
beatis Et in terra. i. terrenis perficiat voluntas tua. Pa-
nem nost. coti. da nob. ho. i. vite necessaria cotidie tribue-
re digneris Cottidianū. i. cotidie necessariū Et dimitte
nobis debi. i. peccata nostra Sicut et nos dimit. debi. no.
quo ad offensam et quantū ad rancorē. et hoc est necessi-
tatis. licet quantū ad iniuriā ⁊ satisfactōez non sit necessi-
tatis q quis semp dimittat pro xpo. sed est quidē super ero-
gatōis aut psetōis Et ne nos indu. in tēp. i. nos ne indu-
ci pmittas in temptationē sic q ab ipso vincamur. Sed
li. nos a malo. pene ⁊ culpe. mūdi et carnis Amen. i. fiat.
Libera nos qsum⁹ dñe ab omib⁹ ma-
lis. pteritis. pntib⁹. ⁊ futuris. Et inter

cedēte bñ et glōsa semp virgīe dei ge
nitricē maria. et beatīs aplīs tuis pe-
tro ⁊ paulo atqz andrea. cū oīb⁹ scīs
tuis da ppiti⁹ pacē in dieb⁹ nrīs ut ope
misericordie tue adiuti. et a pctō sim⁹
semp liberi. et ab oī pturbatōe securi
¶ Hic secundo ponit embolism⁹ dnice oratōis in quo sa
cerdos meminit preteritorū malorū. et grauat per pñs et
timet futurū malū Dicit ergo vt deus nos liberet ab istis
malis in pcedēti oratōe dnica mēoratis. ¶ Et exponit
sic O dñe quesumus. i. rogam⁹ Libera nos. s. hoīes i tua
laude exñtes Ab omnib⁹ malis. preteritis. pñtib⁹. et futu
ris scz penalib⁹. sup nos non inducēdo sicut super egipti
os. zodomitas filios israel. Et intercedente pro nobis scz
omnib⁹ Beata et glōsa. s. qz plena gratia Semp. i. perpe
tue. Virgine dei genitricē Maria que amarū mare dici
tur. qz ab illo tpe quo simeon prophetauit Et tuā ipsius
animā pertrāsibit gladius doloris. vsqz ad crissi passioz
nunqz dies preterit i qua ista verba nō reuolueret ⁊ ipa
amare fletet. cogitādo qñ fiet istud Et beatīs aplīs tuis
Et petr⁹ resumit pñt principatū apostolat⁹ Paul⁹ pro
pter priuilegiū doctrine Andreas propter priuilegiū amo
ris crucis Et omnib⁹ sanctis tuis qui fuerunt in ecclesia
militante Da propiti⁹ pacē scz pectoris que in hoc con
sistit. vt simus ab omni peccato sinceri et liberi. et pacem
temporis. qua sumus ab omni perturbatōe securi. ¶ To
ta hec oratio sub silentio dicif. et significat illud silentiū
sabbatū i quo corp⁹ dñi i sepulcro quēuit. ¶ Tota ista orō
de embolism⁹. i. sup excrescētia. eo qz nihil i ea petat qd in
pcedēti orōe dnica petitiū nō fuit. nec tñ supfluit. qz ē repe
titiō septie petitiōis scz. f. l. n. o. s. a. m. a. cū certis supadditis
Ddd ij

Per eundem dominū nostrū hiesum
cristū filiū tuum, qui tecū vivit et reg
nat deus in unitate spiritus sancti.

Hic tertio ponunt verba que proferunt qñ sit fractio
specierū hostie Et dicit Innocen. q sacerdos frangit ho
stiā. vt in fractiōe panis dominū cognoscamus. sicut isti
duo discipuli cognouerūt quibus dñs in die resurrectōis
apparuit i emaus. Quo facto alta voce sacerdos dī Per
oīa secula seculorū. Post subiūgit. Pax & dñi sit & semp
vobis & cū. Et facit tres cruces sup calicē fm innocentii
ad ostendendū q virtus trinitatis animā crucifixi redu
xit ad carnē. ne dereliqueret animā eius in inferno. nec
carnē eius daret videre corruptionē. Postea chorus re
spondet Et cū spū tuo. quasi dicat. Tu nobis pacem op
tas. et eadē par cū spū tuo maneat. qñmus toto spū diuī
nis miseris assistas. et spūali gaudio plenus fias. qz crī
stus cū salutasset aplos. dedit eis potestātē remittēdi pec
cata dicēs. Quorū remiseritis peccata &c. Iccirco chor⁹
clamat et postulat ab eo remissionē peccatorum dicens.

Agnus dei q tollis peccā mūdi Misere
re nobis. Agnus &c. Dōa nobis pacē

Ubi sciēdū q agnus dicit ab agnon grece qd est piū
latine. qz pius et mansuet⁹ est. Et Sergius papa institu
it vt ante cōicantes agnus dei a choro decātaref. **N**o
ta q cristus qz in ara crucis patrē cognouit et matrē. pa
trē per obedientiā. matrē per curā. ibiqz pius optulit se
pro nobis Et ideo i altaris immolatōe ter dicit. agnus
dei. q. d. Agnus dei qui cognouisti patrē miserere nobis.
Agnus dei qui agnouisti matrē miserere nobis Agnus
dei qui redemisti mōm dona nobis pacē. Et dicit notā
ter. miserere nobis. bis. propter pctm originale et actuale.
Tertio dicit Dona nobis. i. ecclesie pacē in aduersitatib⁹

Sed in missis defunctorū dicitur ter Dona eis requiē. i. liberatiōe scz primo a pena sensitia puniente Secundo liberatiōe a consciētia et verme mordēte. Tertio ab afflictiva dilatiōe. Post hoc pacis osculū sacerdos ministris porrigit et hoc fit ppter preceptū apostoli. Salutate vos inuicem osculo sancto. deus autē pacis et dilectōis mane at semp cum omnibz nobis. In missa autē pro defunctis non datur pacis osculū. quia fideles anime iam nō sunt in turbatiōe huius mundi sed quiescūt in dño. quia dare osculū est pacis et concordie signū. Post hoc mittit partē hostie in calicem dicēs illam orationē sequentem.

Hec sacrosancta cōmixtio corporis et sanguinis dñi nrī hiesu xpī. fiat mihi et omnibz sumētibz salus mētis et corporis. et ad vitā eternā pmerendā et capelescendā preparatio salutaris amen.

Hec est quarta pars predictorū i qua ponit cōmixtiōis spectierū oratio. Et exponitur sic. Hec sacrosancta cōmixtio. i. scēa et scēficata vnio Corporis et sanguis dñi. n. i. cristi. i. spectierū panis et vini sub quibz continet corpus et sanguis cristi. Fiat mihi. i. sacerdoti Et omnibz sumētibz. i. spūaliter Salus mentis. i. anīe et corporis. Et ad vitā eternā pmerendā et capelescendā. i. possidendā Preparatio. i. dispositio Salutaris. i. salutifera amen. **N**ota illa oratio debet sane intelligi scz. Hec sacrosancta cōmixtio qđ vtiqz referendū est ad spēs panis et vini. sub quibus corp⁹ cristi cōtinet. Corp⁹ em cristi nō est sine sanguīe nec sanguis sine corpe. et ideo nō fit cōmixtio corporis et sanguinis. qđ idēz sibi ipsi nō cōmiscet. sed bene fit cōmixtio spēs cōmixtio em est mixtibilū vnio. vt dr. j. de generatione.

Domine ihū xpe fili dei viui. qui ex vo

Ddd. in

lūitate patris cooperāte spūs sancto per
mortē tuā mōm diuificasti, libera me
queso. p hoc sacrosanctū corp⁹ et san-
guinē tuū, et a cūctis iniquitatib⁹ meis ⁊
ab vniuersis malis, ⁊ fac me tuis semp
obedire mādans, ⁊ nūq̃ in ppetuū a
te separi pmittas, qui uiuis et regnas
Deus per oīa sēla sēcl orū amē. Corp⁹
et sanguis dñi nrī ihū xpī fiat nobis
salus mentis ⁊ corpis, et remissio oīm
peccatorū in uitam eternam Amen.

¶ Nec est quinta pars sequentiū canonē. vbi ponuntur
orationes ad perceptionē sacramēti preparātes In qua
tria petunt scz a peccatis liberatio. preceptorū dñi obedi-
tio. et a deo nūq̃ in perpetuū separatio. ¶ Nota post il-
lam orationē Domīe hiesu criste ⁊ c. celeriter dñice passi-
onis mēoria habenda est. cū omni deuotiōe et corde con-
trito. et consciētia nō ficta. Post hoc corpus cristi et san-
guis sumenda sunt. In qua quidem sumptione non ex-
pedit fieri magna mora. Sed sacerdos breuiter et reue-
renter se expediat cōmunicando. propter cordis distrac-
tionem et mentis euagationē. ne irruentes cogitationes
perdant deuotionē. In cuius figurā preceptū fuit in le-
ge q̃ agnus pascalis qui figurabat cristus cōmederetur
festinanter. ¶ Nota sacerdos in quibusdā ecclesijs om-
nes partes hostie sumit. sed in quibusdā vnā partē in
duas diuidit. quas ministris scz diacono et subdiacono
porrigit. et sic cum ministris cōmunicat. Et per hoc insi-

nuat q̄ cristus post resurrectionem cum discipulis man-
ducavit. q̄ aut̄ vnam partē accipit et reliquas ministris
impendit. insinuat vt Lucas euangelista memorat. q̄
hiesus accipiens panem fregit. et sumens reliquū porri-
gebat illis quorum cor ardens erat i via. ¶ Nota sum-
mus pontifex nō sic sumit eucaristiā sicut sacerdos cō-
munis v̄l alter episcopus. Nec etiā summus pontifex sta-
tim particulam hostie submittit in calicem. sed eam post
tertium signaculū crucis super patenam reponit. et post
osculum pacis ad sedem ascendens. ibiq̄ consilēs maio-
rem partem hostie suscipit de patena. quā diaconus sibi
apportauerit de altari. quā dentibus suis diuidens. vnā
particulam eius sumit et aliā in calicem mittit. et de ca-
lice cum calamo haurit. Deinde alias duas particulas
distribuit ministris. Diacono cū osculo. subdiacono sine
osculo. et idem subdiaconus residuū sanguinis in quem
summus pontifex partem misit. sumit. Romanus ergo
pontifex ibi nō cōmunicat vbi frangit. sed in altari fran-
git et in sede cōmunicat. Quia cristus in emaus post re-
surrectionē coram duobus discipulis fregit et non man-
ducavit. Sed in hierusalem coram duodecim discipulis
manducavit. Ascendens ergo sedem ibi manducat et cō-
municat. quia in ecclesia militante summus pontifex est
caput et vicarius cristi. Et ideo sublimiori loco cōmuni-
cat. ¶ Sinitis his sacerdos se applicat ad susceptionem
sacrosancte hostie. Quidam de manu. quidam vero de
patena corpus cristi summūt. Quidam de sinistra. qui-
dam de dextra. Et falsum est q̄ quibusdā ordinibus pro-
pena sit impositum q̄ aliter non nisi de sinistra recipere
audeant. Sed potius h̄mōi ab his tenetur ex optimis et
cōuenientissimis rationibus. quas gratia breuitatis hic
pretermittā. Tutius aut̄ est de manu recipere. cum dīgi-
tī in calice postea lauantur. Qui aut̄ de patena summūt
non lauant in calice negligentia cōmittere possunt. Post

sumptionē eucaristie sacramētū sacerdos abluie digitos et
p̄fundit. ne aliqd incaute remāeat ex cōtactu diuinissimi
sacramēti. Nec autē ablutio pōt referri ad abluitionē baptis-
mi. cui⁹ formā xp̄s tradidit post suā resurrectionē. Et tūc
inquit in mōdū vniuersū docete oēs gētes Qui credide-
rit et baptisat⁹ fuerit salu⁹ erit. Sane circa maiora tu ti⁹
est agendū Sacerdos ergo sumēs sanguinē propter ma-
iore securitatē et reuerentiā. calicē cū vtraq; manu tene-
re debet. sed in p̄fusiōis sumptōe sufficit altera tm. duob;
digitis alteri⁹ manus adiūctis. quasi p̄ hoc innuens san-
guinē ibi nō esse. Sed sumēdo sanguinē aliqui ter h au-
riūt ad designandū trinitatē. Aliqui vero quīquies han-
riūt. ad ostēdendū q̄ quīq; vicib; totus cristi sanguis ex
corpore effluxit. Perfusionē vero bis recipiūt. per hoc de-
signās caritatē que inter duos p̄sistit. Et post sumptum
sacramētū nō est statim spuendū. si comode absq; violētia
nature fieri pōt sed post horā cōueniēter spūere potest in
loco cōpetenti. vbi spūtz nequit pedib; cōculcari. Finita
perceptiōe corporis et sanguis cristi. antiphona sequitur
que post cōmunionē cōcinif. que cōiter cōmunio vocat⁹.
q̄ modicū post cōmunionē cantat⁹. et illa representat
gaudiū ap̄lōrū de cristi resurrectione fm id qd legif Gaudē
si sunt discipuli viso dño. Post hoc iam i fine misse sacer-
dos se trāsfert ad dextrā partē altaris. et hoc ideo. q̄ cul-
tus fidei primo fuit i populo iudaico. post hoc trāsiuit ad
gentes. in fine vero vel circa finē iterū reuertet⁹ ad iude-
os. per predicationē enoch et helie. qui auertūt corda pa-
trū ad filios. qm̄ in diebus illis saluabit⁹ iuda. et reliquie
israhel salui fiant. Vel fm Innocen. fecit gaudiū dñice
resurrectionis et ascensionis. sicut in principio significat ac-
cessus ad dextrā partem altaris gaudiū dñice incarna-
tionis. Tūc dicit oratōes que vocant⁹ cōplende. et orōes
debent multiplicari equaliter collectis. ante epistolā pro-
nūtiatis. Nec oratio quā sacerdos premittēdo salutand⁹

not.

exequitur eleuatis vel extensis manibz. significat illā benedictionē s̄m Innocen. quā crist⁹ ascensurus in celum eleuatis manibz legiſſe discipulis. Nam vt lucas cōmemorat. Eduxit eos foras i betaniā et eleuatis manibz bñdixit eos et ferebat in celū Lu. vl. Post illas orōs pandit salutationē nouissimā. qua facta. vl per se vl per mīstros alta voce pronūciat. Ite missa est. Representās illud quod dictū est aplis. Viri galilei quid statis aspiciētes in celū. Chor⁹ autē qui gratulādo respondet Deo gratias. imitat aplos. qui adorātes regressi sunt in hierusalem cū magno gaudio. Et in hoc q̄ dicit. missa est. datur licētia eundi populo ad propria vt sit sensus iste. Ite ad propria missa est finita. Vel hostia salutaris deo patri p vobis est missa. Vel vestra deuotio missa est et hercis se = dibz mīsterio sanctorū angelorū. Unde Conciliū aurelionense statuit. q̄ cū ad celebrādas missas ppl⁹ crissianus in dei noīe cōuenerit. nō ante discedat q̄ misse solennitas compleat. et donec pronūtiatū sit. Ite missa est.

I Sciendū missa tripliciter claudit⁹ vl concludit⁹. scz per ite missa est. Bñdicamus dño. et per Requiescāt in pace. In diebz em festiuis ⁊ gñaliter qñ cantat Gloria in excelsis. cōcludit⁹ cū ite missa est. Et huius ratio est. q̄ in diebus illis populus in primitia ecclesia. ad ecclesiā confluebat. et q̄ tenebat expectare finem misse. et nesciebat qñdo esset finis. minister vertebat faciē ad eos dans eis licētiāz recedendi. Sed in diebz pro festis et in feriis quibz nō cantatur Glā in excelsis. missa concludit⁹ cū Bñdicamus dño. q̄ tunc ministri et sacerdotes quasi soli sine populo in primitia ecclesia missas dixerūt. ideo iuxta morem antiquū dicimus istis diebz Bñdicam⁹ dño. Specialiter in ieiunio et in aduentu dñi missa claudit⁹ cū Bñdicamus dño. et iāz dñicis diebus. ad denotandū q̄ si semper dño benedicendū sit. multo magis hoc tpe facere debem⁹. Sed q̄ semp debemus manere in gratiarū actōe. Chor⁹

respondet vniformiter Deo grās. Qui corā populo cele-
brant. Ite missa est dicūt. se ad populū cōuertēdo. qz cur
quibz loquimur ad eos fatiē habemus. Sed dicēdo Be-
nedicamus dño. sacerdos se etiā p̄numerat cum populo
et fatiē vertit ad orientē. vt vero orienti ex alto qui illu-
minat omnē hominē gratias referamus. Sed misse de-
functorū claudunt per Requiescant in pace. Et em̄ per
totū officium optat requies. precipue in principio. vt er-
go finis correspōdeat principio missa claudit per requi-
escant i pace. Amen. i. fiat. Isto facto sacerdos nouissimā
facit benedictionē super populū. Et hoc significat spi-
ritus sancti missionē in discipulos. quez dñs de celo misit
in eos iuxta qđ ipse promissit. Accipietis inquit virtutem
superuenietis spūs sancti in vos. Sicut em̄ spūs sanctus in
noīe totius trinitatis mittit. eo qđ opera sancte trinitatis
sunt indiuisa. ita et sacerdos istā benedictionē facit in no-
mine indiuidue trinitatis dicens. Benedicat et custodiat
vos diuina maiestas. Pater. et Filius. et Spiritus sc̄s.
Et virtus et grā benedictōis eiusdem sancte trinitatis. et
consolatio almi spūs super populū descendat et maneat
semper. Hec em̄ benedictio per verbū oris et signū crucis
exprimitur. qz ista missio sancti spūs per sonū vehementis
aeris a celis et per linguas igneas innouit. vt habet Ac-
tuū. j. in qua benedictōe finis habet misse. ¶ Deinde sa-
cerdos inclinās caput ad altare et dicit. Placeat tibi sc̄a
trinitas vnus deus obsequiūz seruitutis nostre. et presta.
vt hoc sacrificiū qđ indignus oculis tue maiestatis optu-
li. sit tibi acceptabile. mihiqz et omnibz pro quibz illud op-
tuli sit te miserāte propitiabile. qui viuīs et regnas deus.
per oīa secula seculorū. Meritis et precibz istorū ⁊ omnīū
sanctorū suorum misereat nostri omnipotēs dñs Amen.
Sacerdos hoc orans osculat altare seqz signo crucis si-
gnans. vt illibata fides cor ipsius et mentē semp posside-
at. et animū muniat. vsqz ad obtentū vite perhēnis. In

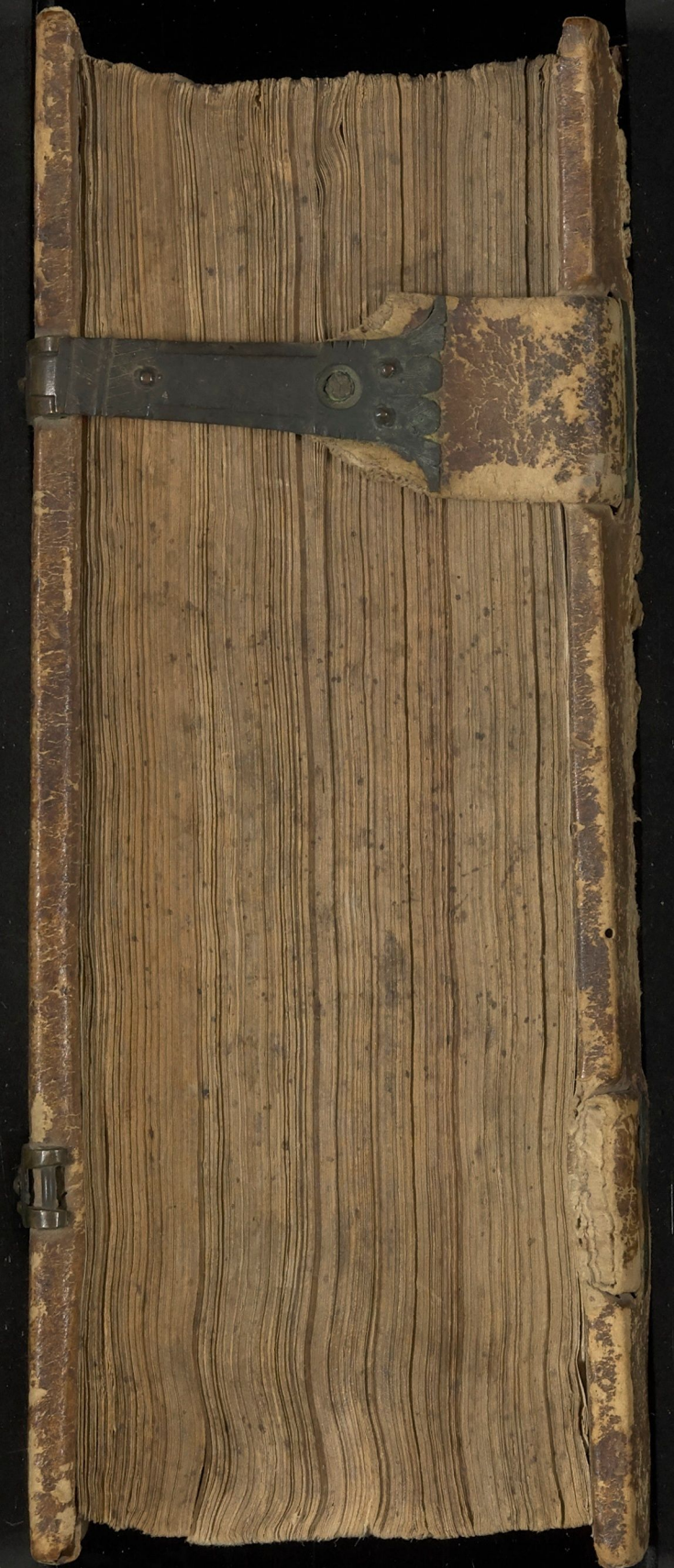
qua fidelis anima sociabitur suo dilecto scilicet deo in osculo salutari. in coniunctione inseparabili. In caritate christi. quam re debimus ipsum sicuti est regem in decore suo. ubi quicquid vis ad nutum adest. quicquid non vis procul deest. ubi erit status omnium aggregatione bonorum perfectus. in quo ipse finis erit nostrorum desideriorum. qui sine fine videbitur. et sine fastidio amabitur. et sine fatigatione laudabitur. Igitur si fidelis anima instat sui sponsi per mentis puritatem. cordis compunctionem. passionisque christi deuotissimam meditationem sese in primis disposuerit. se supra se eleuando ascensiones in corde suo disponendo. Nullus profecto ambigat. nullus hoc rem dubiosam estimat. quin intrare poterit et videre deum deorum in syon. Hic quidem in sacratissime missae mysterijs. Alibi vero facit ad faciem. que visio iuxta dictum beati Iohannis. xvij. c. est vita eterna. ad quam nos ducere dignetur qui in hoc sacrificio veraciter pro totius mundi peccatis offertur. Iesus christus dei filius. Qui cum patre et spiritu sancto est benedictus in secula Amen.

In Canonis sacratissime missae expositio. vna est certum. secundum dicta et sententiam sanctorum doctorum compendiose sub forma vtilis repetitionis. alio in gymnasio Lypzensi per Balthasarem sacre theologie licentiatum. Necnon Collegij beati Bernhardi ibidem promissorem. pro dei honore. necnon omnium religiosorum ac simplicium sacerdotum deuota instructione in unum collecta. que alias satis diffuse inuenitur posita. finit feliciter. Hanc optime lector lege et relege in rem tuam. et profice religiose pro tue anime salute atque optimo profectui.

1. Die erste Art der Bewegung ist diejenige, welche in einem Punkte beginnt und in einem andern Punkte endet. Diese Bewegung ist diejenige, welche in einem Punkte beginnt und in einem andern Punkte endet.

alt. Nr. 239.

in missae. Leipz. 1503

6 weitere Schriften

anon sacra- tissime mis-

se. una cū expositione eiusdem. ubi in primis pre-
mittitur pulcra contemplatio ante missam ha-
benda de cristi pulcritudine. Et quomodo ipsa
in sua passioe ab eo oīno fuerat ablata. quali-
terq; quilibet celebrans debeat esse dispositus.
Incipit foeliciter.

